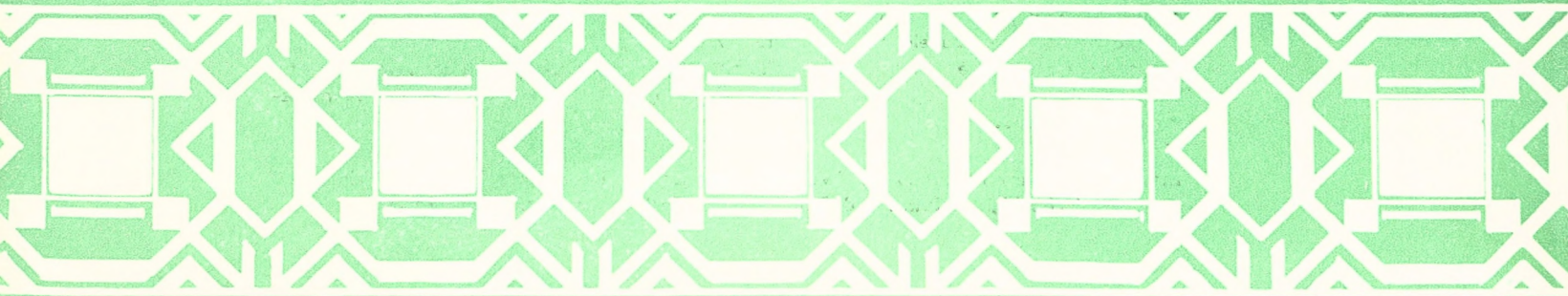

moteris

T U R I N Y S

	Psl.
Dvasinė motinos pasiuntinybė. Kun. Pr. Gaidamavičius	1
Lietuvos Karalienė (eil.). Elena Tumienė	2
Šv. Cecilija ir religinė muzika. Kun. B. Pacevičius	4
Marija Aukštaitė - Navikevičienė (jos eilėraščiai ir biografija)	6
Moterys Lietuvai prisikeliant. Monika Indrišiūnaitė	7
Didmiesčio pavojai lietuviškam jaunimui. L. Miežinienė	8
Grażina Tulauskaitė — poetė laureatė	10
Vedusiųjų meilė. Iš vysk. F. J. Sheen raštų	11
Senė ir senelis. Vanda Ramunė	12
Kame slypi moters žavumas. Stefanija Stasienė	14
Joninių naktį (baladė). Elena Tumienė	15
Šių dienų lietuvė katalikiškoje akcijoje. K. Keblinskienė ...	18
Laimė (eilėraštis). Janina Narūnė	18
Motina ir duktė	19
Mūsų vasara (eilėraštis). S. Bubelienė	19
Moterų veikla plačiame pasaulyje	20
Toronto Lietuvių Moterų Šalpos Grupė "Daina"	20
Čikagos moterų veikla	21
Mergaičių kertelė	21
LKM Draugijos skyrių veikla	24
Pro Memoria	25
Mados	27
Šeiminkėms. Veda Br. Pabedinskienė	27

"Moteris" Lietuvių Moterų Žurnalas Nr. 2 (11). Leidžia Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Draugija. Redaktorė Izabelė Matusevičiūtė. Administratorė Bronė Pabedinskienė. Viršelį piešė Nora Kulpavičienė. Redakcijos ir administracijos adresas: 46 Delaware Ave., Toronto, Ont. Spaudė "Žiburių" Spaudos Bendrovė, Toronto, Ont. Kaina 75 centai. Prenumerata metams \$3.00.

"Moteris" a Quarterly Lithuanian Women's Magazine. 1958 Spring's Issue. Printed by "The Lights" Printing & Publishing Co. Ltd. in Toronto. Price 75 c.

moteris

LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

KUN. PR. GAIDAMAVIČIUS

Dvasinė motinos pasiuntinybė

Garbioji Motin,

Tebūnie leista man šia proga kalbėti apie Tavo dvasinę pasiuntinybę. Ir tai ne todėl, kad Tu jos nežinotum ar būtumei ją iškreipusi. Ji glūdi Tavo širdies gilumoj ir ima reikštis, kai tik ateina subrendę metai. Kalbėti apie Tavo pasiuntinybę tenka todėl, kad apie ją pagalvotų besiruošiančios, ją įvertintų plačioji visuomenė, o kad ir pati pamatytum ją iš perspektyvos ir pajustum josios svarbą, kuri kažkaip išnyksta tarp kasdieninių smulkmenų. Pluždama savo šeimoj ir besirūpindama tūkstančiais reikalų reikalėlių, galbūt nepastebi geriausios savo dalies — Marijos, besiklausančios Viešpaties žodžių. Juk visas Tavo gyvenimas — lyg audeklas, kurį audi kasdieną, pridėdama vis naują siūlą bei išmargindama smulkyčiais raštais ir nepastebi, kaip pradingsta pagrindinės linijos. Motinės dienos proga verta todėl jas paryškinti.

* * *

Kiekvienas daiktas ir kiekvienas gyvis visoje turi savo paskirtį, savo pasiuntinybę, nors ji nevisuomet aiškiai įžiūrima. Užtat suprantamas pvz. vieno mūsų poeto klausimas: "Vabalėli, kokias tu pareigas eini?" Ir daugeliu atvejų galėtume panašiai klausti, tačiau žvelgdami visaton aiškiai pastebim vienokią ar kitokią kūrinį paskirtį. Ji, žinoma, yra ryškiausia žmoguje. Jo pasiuntinybė yra atsakomiausia ir kartu prasmingiausia. Konkrečiame gyvenime ji betgi reiškiasi ypač dvejopo pobūdžio atsakingumu — vyro ir moters, tėvo ir motinos, kitaip tariant, yra dvejopa pasiuntinybė. Abi jos, tiesa, veda į tą patį galutinį tikslą, tačiau skirtingais keliais, skirtingais uždaviniais ir skirtingais talentais. Abi pasiuntinybės yra to paties Siuntėjo duotos ir todėl abi vertingos. Jeigu čia kalbu

tik apie Tavo, Garbioji Motin, pasiuntinybę, tai, be kitko, dar ir todėl, kad ji viešajame gyvenime dažnai nutylima — dar daugiau: netgi nuvertinama.

Pirmutinis Tavo pasiuntinybės tarpsnis yra atėjimas šeimon tyros žmogiškos meilės keliu, vedančiu pro Altorių. Ak, yra ir tokių, kurios ateina šeimon kitais keliais, aplenkiančiais Altorių. Tai betgi nėra atėjimas, o įsibrovimas pro šonines duris, kurios paliekamos nuolat atdaros — grįžimui atgal. Krikščioniškoj šeimoj tėra vienas kelias — priekin, nežiūrint pasitaikančių kliūčių. Kaip artojas, paėmęs arklą varo vagą priekin, nesidairydamas atgal, taip ir Tu, Garbioji Motin, atėjusi pro didžiąsias duris, tampi naujosios šventovės širdimi, kurios išplėšimas reikštų šeimos griuvimą. Juk gyva širdis negali palikti nė vieno organizmo! Nematyta ir neregėta, kad širdis imtų ir atsiskirtų nuo organizmo, ypač sukrėtimų metu! Tokia jau širdies prigimtis — ji veža tol, kol gali — iki paskutinio pulso. Ir Tu, Garbioji Motin, esi šeimos širdis, plakan-ti šeimos ritmu iki paskutinio atodūσιο. Visi gundytojai, kurie įvairiomis priemonėmis stengiasi Tavo šį pasiuntinybės pastovumą suniekinti, neva gelbėdami Tave iš "vergijos", nėra Tavo gelbėtojai. Jų malonios vilionės tėra saldžiu sluogsniu pridengti nuodai, besikėsina į šeiminę Tavo šventovę. Galimas daiktas, kad ateidama šeimos gyveniman nerandi tos laimės, kuriai ruošėsi bei kurios laukei. Užtuot jos, radai dygų gyvenimą, neteikiantį pasitenkinimo. Bet tai nereiškia, kad dėl to turėtum nutraukti savo pasiuntinybę. Kančia yra josios dalis, ir ji yra tam, kad ją nugalėtum savo meile, ištverme ir ryžtingumu. Pabėgimas nuo savo pasiuntinybės tėra kančios didinimas bei jos prailginimas, o kartais viso gyvenimo sugriovimas. Tavo šeiminei pa-

Elena Tumienė

LIETUVOS KARALIENĖ

Šventąja Tavo ašara mūs žemė atpirkta,
Ir Tavo vardas mūs vienintelė viltis kasdienė,
Ir ginklas jis prieš priespaudą, kuri kieta,
Kaip kietas ir duobėtas
Mūsų žemės kelias...
Vis apsiniaukęs tėviškės dangus,
Švenčiausioji Panele,
Bet Tavo Vardas mūsų viltis kasdienė.
O Lietuvos Karaliene,
Melskis!
Melskis už mus!

siuntinybė nėra tos rūšies, kuri galėtų būti atšaukta ar kuria galėtų būti mainikaujama. Ji — kaip gėlė: turi žydėti ten, kur pasėta, nežiūrint, kad aplinkui keroja erškėčiai.

Antras Tavo pasiuntinybės tarpsnis — motinystė. Čia išsiskleidžia Tavo meilė ir ilgesys, kuris glūdėjo Tavo sieloje nuo pat lėlių amžiaus. Šį momentą nuostabiai gražiai yra pagavęs indų rašytojas R. Tagore. Jis vaizduoja motiną, kuri pusiau verkdamą, pusiau šypsodamasi, sako savo kūdikiui:

“...Meiluti, tu gimei mano širdyje kaip jos ilgesys; tu jau buvai gyvas mano vaikystės lėlėse... Tu gyvenai jau mano viltyje, mano meilėje, netgi mano motinos gyvenime... Kai mano širdis jaunystėje skleidė lapus kaip žiedas, tu buvai jų kvapas.”

Ir kiti rašytojai kaip — G. Mistral, S. Undset, M. Pečkauskaitė, A. Rachmanova ir t.t. jau nekalbant apie dailininkus, motinystę yra pavaizdavę su nuostabiu žavumu. Ir tai dėlto, kad kūdikis yra didžiausioji Tavo dovana, kurią Dievas siunčia gyveniman per Tavo rankas. Ją priimi pagarbiai, savo sieloje nusilenkdama didžiajam Dievo slėpiniui: “Štai, aš Viešpaties tarnaitė!” Juk Tavo rankoms liko patikėta nauja būtybė, kurios ateitis didele dalimi priklauso nuo Tavęs. Anot rašytojos G. v. Le Fort, “ranka, judinanti lopšį, judina pasaulį”, nes juk kiekvienas žmogus yra atskiras pasaulis, kuris ilgus metus būna patikėtas motinos rankoms.

Trečias Tavo pasiuntinybės tarpsnis — kūdikio paruošimas savarankiškam gyvenimui. Mokai jį vaikščioti pirmaisiais metais vis budėdama, kad nesusižeistų, mokai jį ir vėlesniais metais vaikščioti gerais keliais. Tu vieno tetrokšti: kad vaikas taptų geru žmogumi. Viena vilnietė motina, išleisdama sūnų į augštesnį mokslą, tarė: būk kuo nori, bet būk geras žmogus. Tai juk kiekvienos motinos troškimas. Tu jauti savo at-

sakomybę Dievui ir visuomenei ir nori savo kūdikiui įkvėpti gerųjų kelių meilę. Čia Tavo įjautimas daug gali. Tu esi pirmoji mokytoja, dėstanti ne mokslus, o patį gyvenimą. Tėvas pamoko, subara, nurodo vaikui elgsenos normas, o Tu visa tai kvėpte įkvėpi. Neveltui yra sakoma, kad motinos mokykla yra svarbesnė už universitetą, nes ji įdiegia pirmuosius gerųjų kelių pradus, kurie vėliau tampa vidiniais jo vadovais. Ir juo ilgiau Tavo sūnus ar duktė pasilieka Tavo vadovybėj, juo stipresnė išauga gerųjų kelių meilė. Mūsų laikų nelaimė, kad ir tėvas ir motina dažnai yra priversta imtis įmonės ar įstaigos darbo, o vaikai pasilieka vieni — gatvės vadovybei. Miesto gi gatvės yra garsios savo “vadovais”. Jų įtaka nustelbia tėvų įtaką ir, nežiūrint geriausių norų, užauga žmonės paruošti gatvei, bet ne gyvenimui. Dar galima suprasti motinas, einančias darban iš reikalo, bet sunku įsivaizduoti atsakomybės jausmą tų, kurios tuo būdu pabėga iš šeimos židinio. Jei būtų pravesta kontrolė, man rodos, žymi dalis motinų galėtų būti gražinta iš įmonių ir įstaigų šeimos židinin, kur ke jų nyku visiems.

Gerųjų kelių pagrindas yra Tavo pasiuntinybės autorius — Dievas. Įstatyti kūdikį Jo keliuosna yra svarbioji Tavo pasiuntinybės dalis. Visai neperdedant, Tu, Garbioji Motin, esi pirmasis vaiko kunigas. Nebuvai seminarijoje, negavai kunigystės šventimų ir visdėlto esi kunigas, kurio negali atstoti teologijos mokslus ejęs kunigas. Tavo kunigystė prasidėjo su santuokos sakramentu ir pasibaigs su karsto lenta. Juk pirmieji žodžiai apie Dievą, Jo didingąjį pasaulį pasiekia vaiką per Tavo lūpas. Pirmosios vaiko maldos — Tavo maldos. Nekartą ir paskutinės maldos būna Tavo. Jautiesi įpareigota lydėti savo sūnų ar dukrą per ištisą gyvenimą iki paskutinio akimirkščio. Ak žinai, kad suaugusiems negali diktuoti — jie eina savais keliais, tačiau ir jie respektuoja Tavo patarimus, o sunkiose valandose netgi šaukiasi Tavęs. Antai garsusis prancūzų rašytojas G. Bernanos, būdamas mirties agonijoje, šaukėsi kunigo ir savo motinos, nors ši buvo jau mirusi. Tėvui galbūt daugiau rūpi praktinis vaiko paruošimas, o Tu gi sieloties ir jo dvasinėmis painiavomis, ir jei nepagelbsti Tavasis patarimas, griebiesi maldos ir prašai antgamtinės pagalbos. Ir kai matai, kad sūnus ar dukra eina Dievo keliais, nušvinti džiaugsmu. Juk daugelis tų, kurie pasiekė kunigų seminarijas, vienuolynus, buvo didele dalimi Tautosios pasiuntinybės vaisius ir džiaugsmas. Patirtis rodo, kad tose vietovėse, kur motinos nenustojė buvusios savo šeimų kunigais, pašaukimai į kunigus ir vienuolius tebėra gausūs. Pagaliau, vienokį ar kitokį pašaukimą bei profesiją pasirenka Tavo sūnūs ar dukros, trokšti, kad ir jie ištikimai vykdytų savąją pasiuntinybę, einančią iš to paties Siuntėjo.

Yra moterų, kurios neturėjo laimės būti motinomis — gimdytojomis. Jos betgi anaipol nėra

MARIJOS APSIREIŠKIMAS ŠILUVOJE 1608 M.

Paveikslas pieštas dail. Adomo Varno

Šv. Cecilija ir bažnytinė muzika

Pirmuosius Krikščionybės šimtmečius Romos imperijoje dengia raudona kraujo skraistė. Vis dėlto, reikia stebėtis, jog tie kruvini šimtmečiai išugdė tiek daug dvasios milžinų, tiek nevystančių rožių, kurios savo drąsa ir evangelišku gyvenimu dvelkia visoj krikščionybės istorijoj. Anų laikų jau atgyvenusi pagonybė nesugebėjo pasotinti minčių, degančių idealiais jaunystės troškimais, jieškančiais atramos taško dvasiniam pasauly. Kristaus Evangelija, tarytum gaivi pavasario šiluma, užliejo daugybę tiesos ir meilės ištroškusių širdžių, kuriose ir prasiskleidė pirmieji šventumo pumpurai.

Toks nuostabiai gražus šventumo žiedas, visu paslaptینگumu pražydes kilmingųjų patricijų rūmuose, buvo šv. Cecilija. Nors tėvai stabmeldžiai, tačiau Cecilija Kristų pažino ir pamilo nuo pat kūdikystės dienų. Naujojo mokslo šviesoj bren-do jos charakteris, diena iš dienos puošiamas evangeliškų dorybių žiedais. Kiekvieno vargšo sieloje ji stengėsi įžiūrėti gyvą Kristaus atvaizdą. Nenuostabu, kad jai priklausęs turtas, greitai atsirado beturčių rankose, jų skurdžių dienų paguodai, o gal ir dvasios stiprybei. Ceciliją ypač žavėjo angeliškas širdies nekaltumas, amžinoji mergystė Kristuje, užtai nei kiek nedvejodama, padaro amžinuosius nekaltybės įžadus, apaštalių įpėdinių akivaizdoj. Reikia manyti, jog jos turėta nuolatinų ryšių su šv. Tėvu Urbonu, tuo metu valdžiusiu Bažnyčią ir su visa krikščioniška katakombų bendruomene. Naujojo tikėjimo ir nekaltybės apžadų paslaptis iškilo tada, kai šventoji prieš savo valią buvo sutuokta su kilminguoju, taip pat iš patricijų giminės jaunuoliu, Valerijanu, deja, dar Kristaus mokslo nepažinusi. Po vadinamų „vestuvių“ prasidėjo tikroji drama: Cecilija išdėsto visas savo paslaptis Valeri-

janui, pabrėždama, jog jos padarytus apžadus saugoja Kristaus angelas, kurio jis, deja, negalėsiąs matyti, kol nepriimsiąs krikšto. Valerijanas, gerbdamas Ceciliją, o ypač, trokšdamas pamatyti angelą, skuba pas šv. Tėvą Urboną, susipažįsta su naujo tikėjimo doktrina ir iš jo rankų gauna krikšto Sakramentą. Po šito iškilmingo momento jis tikrai pamato šalia Cecilijos nuostabia šviesa žerintį angelą. Sužavėtas stebuklingu reginiu, paskatina ir savo brolių Tiburcijų išpažinti Kristaus mokslą. Apie naujus krikščionis greit pasiekė gandas patį imperatorių Aleksandrą, kurio įsakymu visi buvo suimti ir žiauriai nukankinti. Budelis net tris kartus kirtęs šventosios galvą ir nepajėgęs nukirsti, paliko sužalotą trijų dienų kančiai ir agonijai. Šv. Tėvas Urbonas, kuris tuo metu slapstėsi palaidotų kankinių nišose, slapta aplanko Ceciliją. Jo laiminama Šventoji užgęsta žemei, kad amžiais žerėtų danguje.

Nuo seniausių laikų šv. Cecilija dailininkų vaizduojama sėdinti prie vargonų bei mažus vargonėlius laikanti rankose. Bažnyčios maldose jos muzika apibudinama vienu sakiniu **“Cecilija Viešpačiui giedoj, vargonams skambant: Tebūna mano širdis nekalta, kad nebūčiau sugėdinta”**. Anuo metu instrumentalinė muzika Romoje jau buvo žinoma. Plačiau vartojama arfa, citra ir iš graikų atnešta fleita. Pats Neronas savo sukurtas melodijas palydėdavo arfos skambesiu. Kilmingųjų namuose būdavo instrumentų, besivystančių į dabartinius vargonus. Reikia manyti, jog ir Cecilijos namuose tokie vargonėliai buvo, kuriais ji palydėdavo psalmių bei graikų himnų melodijas.

Daugelis senovės krikščionybės tyrinėtojų mano, jog pirmoji krikščionių bendruomenė perėmė iš žydų psalmes ir iš graikų himnus. Per-

išskirtos iš motinos dvasinės pasiuntinybės. Kiek tai liečia vaiko paruošimą gyvenimui, jo auklėjimą, jos reiškiasi lygiai tais pačiais talentais, tuo pačiu rūpestingumu bei atsidėjimu. Turėdamos laisvesnes rankas, jos gali atsidėti vaikų globai netgi platesniu mastu ir čia vykdyti dvasinę motinos pasiuntinybę. Ir netik čia — jos gali reikštis socialinėje globoje, vargšų šalpoje bei labdarybėje visu savo prigimtės motiniškumu. Tebūnie tad šia proga ir jų nuopelnai įjungti bendrojon motinos pasiuntinybėn.

Garbioji Motin, perplati Tavo pasiuntinybę

— neįmanoma ją atžymėti keliolika eilučių. Ji yra juo platesnė dabartiniu metu, kai Tau tenka vykdyti ją pavergtoje Lietuvoje, Sibire ir išeivijoje. Visur sąlygos viena ar kita prasme yra ne-normalios, ir Tavo pasiuntinybė dėlto žymiai pasunkėja. Kyla uždaviniai didesni už silpnus Tavo pečius ir rūpesčio šešėlis retai kada nuslenka nuo Tavo veido. Pro tuos rūpesčius betgi matyti šviesi Tavo aureolė, sakanti Tavo garbę. Buvai drąsi ir prie lopšio, ir prie karsto, nenusivilk ir dabar. Tavo pasiaukojanti drąsa išaugins galiūnus, kurie palengvins ir Tavo dienas.

Šv. Cecilija, italų dail. Rafaelio pieštas paveiklas 1514-16 m. Italijoje. Dabartiniu metu paveikslas yra Bolognijos mieste, Pinacoteca muziejuje

sekiojimo metu — katakombose, pasidalinę į dvi grupes, giedodavo dviem chorais himnus. Toks giedojimas pakaitomis, antifoniniu vadinamas, buvo įvestas šv. Ignoto (107 m.). Persekiojimui pasibaigus, susirūpinta ir naujam religiniam kultui pritaikintu giedojimu. Pradžioje recituota psalmės su maža balso moduliacija. Vėliau melodingumą įgaunęs Responsorium, ypač — Kirie eleison bei žinomi himnai šv. Ambrozijaus įvedami į liturginį giedojimą. Šv. Ambrozijus pats pirmas susirūpinęs bažnytiniu giedojimu, nustato keturias tonų rūšis. Šią keturių tonų sistemą popiežius šv. Grigalius Didysis (VI a.) praplečia, pridėdamas prie keturių autentiškų tonų dar keturius šalutinius. Šis vienbalsis giedojimas laisvame ritme dažnai gregorijanišku vadinamas. (Cantus Gregorianus).

Bažnytinės liturgijos kanonai pradžioje neigė instrumentalinę muziką, kaip netinkamą bažnyčiai. Tačiau nuo VIII šimtmečio mokymo tikslams vienuolynuose pradėta vartoti vargonus, kurie palengva įėjo į liturginę muziką.

Greta vienbalsio giedojimo IX a. suskambėjo ir dvibalsis, kuriam pagrindus davė vienuolis

Hukbaldas. Gi, XI a. žymus diatonijos teoretikas Guido į dvibalsį giedojimą, kuris buvo praktikuojamas kvartų ir kvintų intervalais, įpyne terciją ir sekundą, tuo būdu duodamas pradžią polifonijai. Laikui bėgant susiformavo trys religinės muzikos šaltiniai: pirmasis daugiabalsės muzikos atstovas — kompozitorius John Donstabl su visa anglų mokykla (XVI a.). Kiek vėliau olandai, priešaky su kompozitorium Wilhelm Düfay, kuris ypač pagarsėjo daugiabalsėmis Mišiomis bei giesmėmis savo komplikuota kontrapunktinė technika. Romos mokyklą atstovauja Palestrina. Jo kūrybos stilius bažnytei muzikai davė ritmą ir iškilmingumą, beto, apvalę nuo pasaulinės įtakos. Tridento susirinkimas (1562), aprobuodamas trejas Palestrinos Mišias, tuo būdu duoda tarsi pastovią religinės muzikos kryptį.

Greta vokalinės muzikos į bažnyčios liturgiją žengia instrumentinė, tačiau reikšmingiausiu instrumentu liko vargonai, kaip nepamainoma liturginio kulto dalis. Šv. Cecilijai buvo žinomas tik antifoninis katakombų giedojimas šv. Ignoto nustatytas. Reikia manyti, kad ir namuose šis giedojimas turtino jos sielą, Kristaus malonės paliestą. Jokios muzikalinės krypties Bažnyčiai ji nedavė, o iš Bažnyčios tik pasiėmė visa, kas ją padarė dangaus karžyge.

Lietuvių bažnytinė muzika pradėjo reikštis atskiromis giesmėmis, kurių tekstus parašė savieji rašytojai, kaip pav. Strazdas "Pulkim ant kelių". Net psalmėms lietuviai yra davę savitų melodijų. Lietuviškos bažnytinės muzikos kūrėjais reikia skaityti J. Naujalį, Česl. Sasnauską, St. Šimkų, J. Žilevičių, Jeronimą Kačinską. Tačiau nemaža turime giesmių kūrėjų, kurių vardai nėra žinomi, o jie davė gana įdomių tekstų ir melodijų mūsų liaudies giedojimui.

Šv. Jono Krikštytojo lietuvių parapijos bažnyčia Toronte šiais metais mininti 30-ties metų sukaktį nuo parapijos įkūrimo. Bažnyčia perstatyta 1954 m. pagal arch. inž. dr. A. Kulpa-
vičiaus projektą.

Marija Aukštaitė - Navikevičienė

MOTINA

Esu dvasia ir aidas,
Ir rūpestis ir gėla.
Ir tavo žemės veidas,
Daug sopulių pakėlęs.

PARTIZANŲ BELAUKIANT

Aš suruošiau jums ryšulėlius,
Sūneliai mano mieli.
Bet kaip pareisit naktužėlėj —
Pro tas spygliuotas vielas?...

Iš visų pusių jūsų tyko
Ir šautuvai ir žvėrys.
O jūs nevalgę nieko, nieko,
Vien narsa pasigėrę.

Jumi "banditais" išvadino
Svetimi atėjūnai —
Bet jie nežino, jie nežino,
Kad jūs didvyriai sūnūs.

Ir jūs pareisit Žvaigždei vedant
Sugrįšit per pavojus.
Aš čia paslėptai žvakei degant —
Nenustosiu klūpojus.

K A Š T A N Ė L I S

Kai ši rytą saulužėlė
Rausvu auksu užtekėjo —
Sužydėjo kaštanėlis,
Lyg žvakides užsidėjęs.

Sūnaus šventei — baltos žvakės.
Mano skausmui — auksas rausvas.
"Sūnus žuves"... jau pasakė;
Ten, kur šilų ūksmės gausios.

O, baltasis kaštanėli,
Puriais žiedais apsiklostęs —
Švėskim šventę sūnužėlio,
Žiedais vardą jo sudėstę.

SOPULINGOJI LIETUVĖ MOTINA

Ne, jis ne mano sūnus, ką jūs čia atvilktot
Į šaltąją rinką, į pačius purvus...
Ne, jisai ne mano, ne šitas, ne šitas...
Kuris išdarkytas kruvinom žaizdom...
Tik jis vidum mano visas apkaišytas,
Tik jis sieloj mano aidai aimanom.
Ne šitas, ne šitas, kurį čia paguldėt
Be grabo, be rūbų, tik gėdoj, žiauriai...
Bet jis širdy mano kaip balčiausia gulbė,
Jis krūtinėj mano duona ir kraujai.
Ne šitas, ne šitas, jis sūnus — ne mano.
Aš į jį žiūrėti niekaip negaliu!...
Išsizadu šito, — kad kitus atpirkčiau.
Aš gyvu šešėliu čia atsiradau...
Sugrauzta krūtine mariom išsiverkčiau,
Bet motinos vietoj — akmeniu virtau.

Iš spaudai paruoštos knygos
"Sopulingoji Lietuvė Motina".

Marija Aukštaitė - Navikevičienė poetė, rašytoja bei visuomenininkė yra gimusi 1896 m. liepos mėn. 18 d. Stanaičių km., Garliavos valsč. Dirbusi Prienuose savivaldybėje. 1919-1929 m. Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos Prienų skyriaus pirmininkė. 1930 m. atvyko į Kanadą ir apsigyveno Montrealyje. Dirbo įvairiose visuomeninėse organizacijose ir 1942-43 m. redagavo "Nepriklausomą Lietuvą". Dirbo kaip pedagogė ir dalyvavo lietuvių spaudoje eilėraščiais, novelėmis, straipsniais bei korespondencijomis. Lietuvių Rašytojų Draugijos narė.

Jos poezijoje bei beletristikoje vyrauja religiniai bei patriotiniai motyvai. Rašytoja linkusi į jausmingumą, vaizduodama išeivio gyvenimo kančias, kasdienines pareigas bei tėvynės ilgesį. Stilius yra pakilus. Daugumos skaitytojų mėgiama. Žymesnė jos novelė "Išeivė" (1940 m.).

Turi didelių nuopelnų išeivių gyvenime, ža-dindama tėvynės ilgesį ir keldama patrijotinę nuotaiką. Užaugino du sūnus — vienas vienuolis marijonas Tėvas dr. Navikevičius gyvena Romoje.

Moterys Lietuvai prisikeliant

Šių metų vasario mėn. 16 d. suėjo 40 metų nuo Lietuvos valstybės atsikūrimo. Minėdamos šią sukaktį, prisimename ir mūsų moteris, kurios savo įnašu prisidėjo, kad Lietuva būtų laisva, taip ir tas, kurioms teko laimėti gyventi ir dirbti pirmame beatsikuriančios valstybės laikotarpyje.

Lietuvė moteris iš gilių senovės niekuomet nevergavo. Ar tai valdovo žmona, ar kaimo moteris — ji jautėsi lygi savo vyrui, dalindamasi su juo visais rūpesčiais, vargais ir džiaugsmiais.

Todėl nenuostabu, kad dar carų valdymo laikais, kuomet teko kovoti už lietuvišką žodį, už teisę melstis ir savo vaikus mokyti gimtąja kalba, — lietuvių moteris talkininkauja vyrui, kartais savo pasišventimu net pralenkdama jį.

Spaudos draudimo laikais pirmas nukentėjęs knygnešys buvo moteris Karolina Lanaučaitė. Suimta su knygomis 1869 metais Gruzdžiuose, Šiaulių apskr., kalinta, paleista ir vėl keletą kartų suimta, nes nenustojė knygnešiaus, pagaliau buvo išstremta į Rusijos šiaurę, kur greičiausiai ir mirė.

Ona Baltrušaitienė — Riklikytė žymi Suvalkijos knygnešė iš K. Naumiesčio, 1954 m. dar buvo gyva JAV, į kur atvyko gilioje senatvėje, kaip tremtinė.

“Aušros” gadinėje, kai pradeda atsirasti mokslą paragavusių moterų lietuvių, — jos dirba drauge su vyrais, žadindamos ir keldamos balsą už savo tautos iš rusų vergijos išsilaisvinimą.

Iš užsilikusios spaudos, 1905 m., Vilniaus Didžiojo Seimo metu užtinkame šių moterų pavardes: Gabriėlė Petkevičaitė, Felecija Bortkevičienė, Ona Sapkauskaitė, Katrė Janelytė, Ona Brazauskaitė.

Būta jų ir daugiau, deja, archyvams žuvus, sunku yra pavardes nustatyti.

Aktyvi to laikotarpio su rusų caro valdžia kovotoja, rizikingų politinių kalinių pabėgimų organizatorė yra Suvalkijos dukra — Joana Pavalikytė-Griniuvienė.

Pagrindžio veikėja, laikraščio redaktorė, 1915 - 1922 Vilniaus lietuvių gimnazijos ir mokytojų kursų mokytoja — Bronė Šėmytė-Biržiškienė.

Kukli ir mažai kam žinoma, išskyrus politinius kalinius, kuriuos ji lankydavo ir šelpdavo, — yra vilnietė Filomena Grincevičiūtė.

Visos tuometinės mūsų rašytojos buvo pirmon eilėn reikėjos savo tautos kančių ir jos siekimų. Svarbiausios jų: Julija Žimantienė-Žemaitė (1845 - 1921); Gabriėlė Petkevičaitė-Bitė (1861-1943); Sofija Pšibiliauskienė — Lazdynų Pelėda (1867-1926); Marija Lastauskienė (1872-1957); Marija Pečkauskaitė — Šatrijos Ragana (1878-1930).

1905-1907 m. pradeda reikštis žurnalistikoje ir savo kūryba Sofija Kymantaitė — Čiurlionienė ir Ona Pleirytė — Puidienė — Vaidilutė.

1907-1908 metais, po pirmojo moterų suvažiavimo Kaune, naują kultūros barą, įsteigdamos Moterų Katalikių D-ją, pradeda šios moterys: E. Vaitkevičienė, J. Stanelytė, V. Lebkauskienė, T. Kubilinskaitė, M. Rabašauskienė, Jankauskaitė, M. Račkauskienė, O. Paliulytė. Jos žymiai prisidėjo prie Kauno atlietuvinimo.

1917 m. gegužės mėnesį Petrapilio Lietuvių Seime, be vyresnės kartos atstovės F. Bortkevičienės, matome ir jaunesnių moterų, būtent: Emiliją Spudaitė — Gvildienė, Liuda Vienožinskaitė — Purėnienė, Birutė Grigaitytė.

Tais laikais lietuvių tarpe niekas rimtai nekelė moterų teisių apibrėžimo klausimo, — tačiau rusų imperijos įstatymais einant, jos lygių teisių neturėjo ir todėl moterys bėgavo, kad ir beatsikuriančioje Lietuvoje tos teisės nebūtų su-

Julija Beniuševičiūtė-Žimantienė — Žemaitė.

Gabriėlė Petkevičaitė — Bitė.

Sofija Ivanauskaitė — Pšibiliauskienė — Lazdynų Pelėda.

Marija Pečkauskaitė — Šatrijos Ragana.

Didmiesčio pavojai lietuviškam jaunimui

Dabartinė mūsų išeivija daugiausia yra iškūrusi didmiesčiuose ir fabrikų rajonuose. Gyventi tokiose sąlygose mus verčia darbas, nuosavybės įsigijimas ir kitos aplinkybės. Todėl ir aplinka, kurioje tenka gyventi ir auklėti lietuvišką jaunimą yra lygiai tokia pat, kaip čia augančio jaunimo.

Mūsų jaunimas ir tėvai yra išaugę kitokiose sąlygose.

Didmiestis daug ką suvilioja neigiamybėmis. Augantis jaunimas greitai susižavi nauja mada, laisve ir stengiasi viską išgyventi, ką didmiestis duoda. Tėvai ar mokytojai to nepastebi ar nepajėgia kritiškai įvertinti naujos aplinkos ir į tai nekreipia tinkamo dėmesio.

Jaunimas greičiau susižavi miesto blogybėmis. Jaunuolis mėgsta stiprius išpūdžius ir jų jieško. Jūs suranda gatvėje, kine ir knygoje. Tėvai į tai mažai kreipia dėmesio ir duoda naudotis gatvės laisve.

Dabartiniam jaunimui atrodo, kad tėvų pažiūros yra pasenusios ir jis stengiasi nuo tėvų įtakos atsiriboti.

Jaunimui blogos įtakos turi neparinkti filmai ir komikai.

Dažnai vaikai pačių tėvų nuo jaunų dienų yra

siaurintos. Viena ankstyviausių moterų teisių gynėja buvo Ona Mašiotienė, visuomenininkė, pedagogė, 1918 m. Vilniaus merg. gimnazijos steigėja ir jos vedėja. Ji nuolat budėjo moterų teisių sargyboje, nepraleisdama nė mažiausios progos tai pabrėžti. Užtai buvo vadinama Lietuvos feministė.

Sunkiausi, bet daugiausia davę progos lietuvei materialiai pasireikšti buvo beatsikuriančios Lietuvos 1918-1923 metai.

Tapome savo žemės šeimininkais, reikėjo dirbti konkretų darbą; kiekvienas žmogus — vyras, ar moteris — buvo brangus ir reikalingas.

Lietuvos Steigiamąjį Seimą rinko visi — vyrai ir moterys.

Moterys ypač didžiavosi, kuomet pirmąjį steigiamojo Seimo posėdį 1920 m. gegužės mėn. 15 d. atidarė vyriausia amžiumi kovotoja už Lietuvos atstatymą, moterų teisių gynėja, rašytoja Gabriėlė Petkevičaitė. Laimingu sutapimu to posėdžio sekretore buvo išrinkta jauniausia amžiumi pedagogė O. Muraškaitė-Račiukaitienė.

Ypač pabrėžtina, kad tai vyko tuo laiku, kuomet kai-kuriose didžiosiose vakarų valstybėse, neišskiriant ir JAV, moterys politinių teisių dar visai neturėjo.

pratinami žiūrėti netinkamus filmus. Neretai matome motiną su mažamečiu ant rankų kino teatre tik dėl to, kad kaimynė irgi taip daro. Vaikas keturias valandas išsėdi blogame ore, ten miega, vargsta, o naktį nemiega, nes nuo baisių vaizdų išvargusi jo galvutė. Jis gali tapti nerviškas, nesukalbamas ir tuo būdu galima sužaloti jo būsimą gyvenimą. Paaugęs, toks jaunuolis jau neklausia tėvų, į kokį filmą eiti. Gerą turinio filmai nebevilioja, nes jis jieško nuotikių ir stiprių išgyvenimų. Tokie filmai dirgina jo nervus žiauriais nužudymais ir sustiprintomis meilės scenomis. Televizija irgi jaunimą savaip auklėja.

Blogi vaizdai palieka jaunimo sąmonėje gyvi ilgą laiką, o kai kurie jų pažeidžia ir jaunimo moralę, skatindami į melą, užsispyrimą, nepaklusnumą bei apsimetimą.

Jaunuoliai, kurie dažnai lanko filmus, turi blogesnius pažymius, žemesnį vardą mokytojų akyse. Blogi filmai turi didelės įtakos į jaunuolio dorinį nukrypimą.

Vienintelė priemonė kovoti su šia blogybe, tai tėvų priežiūra, parenkant filmus bei lektūrą.

Antra, nuolatinis komikų skaitymas kliudo jaunuoliui protiniai subręsti. Nuo pat jaunų dienų vaiko vaizduotės maitinimas tik komikais padaro jį netinkamą rimtam mokslui. Naivu būtų manyti, kad komikai yra leidžiami pedagoginiais sumetimais. Jų tikslas — nedorų vertelgų piniginė nauda. Komikuose nerasime nė turiningos kalbos, nė gražaus stiliaus, nė naujų idėjų. Komikas pradeda išstumti gerą knygą. Šios rūšies literatūra veda jaunimą prie baisių nusikaltimų šiame krašte, apie kuriuos negirdėjome savo senoje tėvynėje.

Blogi filmai ir kriminalinių romanų skaitymas priveda šio krašto jaunimą prie vadinamųjų paauglių "gengių". Jos atsiranda paprastai iš neturėjimo ko veikti. Prie šių nusikaltėlių dedasi ir mergaitės, norėdamos praleisti maloniai laiką. Nusikaltėlių grupės dažnai atsiranda, kai jaunimas neturi kur dėtis ir yra stoka tarpusavio bendravimo.

Apsaugoti jaunimą nuo žalingos draugystės daug padėtų jungimasis į organizacijas, kūrimas teatro ir panašių meninių parengimų. Reikėtų pratinti jaunimą lankyti koncertus, meno galerijas, parodas, knygynus, žodžiu pratinti domėtis kultūringu gyvenimu.

Dar viena aplinkybė, kuri pastumia jaunuolį į nusikaltimus esti tose šeimose, kur abu tėvai dirba. Nors vaikai ir medžiaginiai gerai yra aprūpinti, bet jie nejaučia šeimos jaukumo, todėl

Aušros Vartų Gailestingumo Motina
Šv. Jono Kr. kštytojo lietuvių parapijos
bažnyčioje Toronte. Medžio skulptūra.

bėga iš namų, kur jie gali jaustis laisviau.

Jaunimas, neturėdamas tinkamo darbo, kur galėtų išlieti savo energiją, irgi skatinamas jieškoti išsiblaškymo. Normalus ir sveikas jaunimas visada jieškos užsiėmimo. Ten, kur tėvų rūpestis nepakankamas ir menka priežiūra, ten jaunuoliai ieško „užuovėjos“ gatvėje.

Apsaugoti jaunimą gali tėvų, mokytojų bei organizacijų priežiūra. Minėtų blogumų išvengti padeda religija ir moralė. Mokslas bei menas pakelia žmogaus sielą augščiau.

Neturėjimas užsiėmimo ir progų kultūringai laiką leisti veda į smukles, kuriose rasime daug lietuviško jaunimo.

Visuomenė beveik nekreipia dėmesio į jaunimo nusikaltimus ir jo moralinį susmukimą. Jaunimo tarpe reiškiasi kažkoks visiškas išorinių estetikos normų nepaisymas.

Karštomis vasaros dienomis ir net sekmadieniais dalis mergaičių vaikšto su storomis brezentinėmis vyriško stiliaus kelnėmis, su jomis

sėdi ant šaligatvių ir kavinėse. Berniukai su papirosu dantyse, vieni kitus apsikabinę.

Šių dienų jaunimas kartais šiurpulingai nu-teikia suaugusius.

Jaunuolių netvarkoma meilė veda į perankstyvas vedybas. Nepaprastai greit ateina skyrybos ir muštynės.

Kiekvienas didmiestis turi ir daug kultūrinių laimėjimų, kurie žmogaus dvasią kelia, plečia jo akiratį. Kartais tėvai per anksti savo vaikus siunčia dirbti ir išstato juos įvairiems pavojams.

Jaunimas yra pasaulio ateitis. Bus tokių, kurie ims į savo rankas valdymo vairą. Pasauliui reikia daug gerų jaunuolių, kurių tikslas yra pakeisti, atstatyti šio pasaulio veidą.

Jaunimą reikia aklėti, būti kritišku, mokant jį skirti gera nuo blogo. Jaunimas turi išmokyti realiai galvoti, būti savistoviu.

Mūsų jaunimo rankose yra aplinką palenkti sau ir kurti gyvenimą pagal katalikiškos moralės dėsnius ir gražius lietuviškus papročius.

Gražina Tulauskaitė – poetė laureatė

RUGSĖJO ŽVAIGŽDĖS

Kažin kas pavogė man dangų.
Atsiemiau tiktai žvaigždes.
Ir ne visas, tik tas, kur galima
Rugsėjo mėnesį surast.

Kažkas išsivedė ir vėją,
Kurs man grieždavo smuiku,
Kai saulė būdavo išėjus
Ir baisiai širdyje tamsu.

Dabar slepiu žvaigždes rugsėjo
Širdy, lyg jūros gilumoj.
Bet ir iš Baltijos išplaukia
Pakrantėn gintaras audroj.

MĖLYNAS BALANDIS

Atskrido mėlynas balandis
Nuo vandenyno išdidaus,
Audros taip baisiai išsigandęs,
Kad prie širdies imu jį glaust.

Taip neramiai jo pulsas plaka...
O gal ne jo? — Mana širdis
Pro debesį sau jieško tako,
Kur baigiasi naktis.

Ir akys žybcioja neramios,
Kaip švento Jono vabalėliai:
Toli audringos liko marios,
Bet čia — tiktai kaitra ir smėlis.

RAMYBĖ

Metus aš varstau kaip karolius
Ant balto siūlo praeities
Ir net žinot visai nenoriu,
Toliau, kur kelias nusities.

Atplaukia vakaras kaip laivas
Ar jo šešėlis ant vandens.
Širdy šviesu, tylu ir blaiva —
Ramybės niekas neišsems.

Ir atskrenda naktis žvaigždėta
Melsva plaštakė. Taip tyliai.
Baltan tinklan ją netikėtai
Sugauna ryto spinduliai.

O širdyje šviesu ir gera.
Ramybės niekas neišsems.
Ir saulė uždega gintarą,
Palinkus atsigert vandens.

Gražina Tulauskaitė - Babrauskienė laimėjo 1957 m. Lietuvių Rašytojų Dr.-jos literatūrinę premiją \$500 už savo poezijos rinkinį "Rugsėjo žvaigždės".

Laureatė yra gimusi 1908 m. Šakių apylinkėse. Baigė humanitarinius mokslus Vyt. Didžiojo un-te Kaune, dėstė literatūrą ir lietuvių kalbą Aušros mergaičių ir X-je Kauno gimnazijoje. Mokytojavo ir tremtyje; dabartiniu metu gyvena Čikagoje, Cicero priemiestyje, JAV-se.

Laimingu sutapimu laureatė šiais metais švenčia ir savo 50-ties metų amžiaus sukaktį. Spaudoje poetė reiškiasi nuo 1924 m. Yra išleidusi poezijos rinkinius: "Paklydę žodžiai" (1934), "Vėjo smuikas" (1944) ir "Po svetimu dangum" (1951).

Poetės temos grynai lyrinės-egotistinės. Jos poezijoje nerandame nei asmenų, nei vietovių. Mėgstamiausios temos: jūra, audra, balandžiai, gėlės, vėjas, ilgesys. Poetė linkusi labiau apreikšti savo vidaus pasaulį, nei pasakoti išorinius įvykius. Eiliavimo stilius klasinis. Tai viena iš stipriausių moterų poecių lyrikių.

Naujajame savo eilėraščių rinkinyje "Rugsėjo žvaigždės" poetė kalba visomis bendromis vidaus pasaulio išgyvenimų temomis, bet labiausia ryškėja tėvynės ilgesys.

Vedusiųjų meilė

Vedusiųjų meilė pereina įvairias krizes, ir kiekviena iš jų, jei nenugalėta, gali privesti prie vedusiųjų meilės žuvimo.

Bet jeigu krizė yra panaudota kaip proga pakelti meilę į naujas augštumas, ji gali tapti didesnės laimės ir gilesnio abipusiško susijungimo priežastis.

Yra trys kritiški momentai vedybinėje meilėje, kurių nenugalėjus, gali iširti šeimos židynys. Būtent: lyties krizė, tolerancijos krizė ir nusibodimo krizė.

Atsakančiai toms trimis krizėms yra trys meilės perkeitimo galimybės, kur meilė pakeliama į naujas ramybės ir laimės viršūnes.

Pirmoji — lyties krizė — ateina tada, kai svajonės ir sapnai tampa tikrove. Visuomet, kai trokšamas daiktas tampa mūsų nuosavybe, mes jo perdaug nevertiname. Pasitenkinimas iššaukia persisotinimą. Kūniška meilė išsisemia, išsieikvoja, nes ji negali ilgai būti tame pat intensyvumo laipsnyje. Akys greit apsipranta grožiu, rankos — glamonėjimu. Intymumas, kuris anksčiau buvo taip trokšamas, pamažu tampa našta. Vieniškumo jausmas, nuo kurio bėgdamas žmogus susijungė su kitu žmogumi, tampa intensyvesnis negu anksčiau. Besimylinčiųjų sielos trokšta susijungimo, bet šį troškimą gali patenkinti tik dvasia, kūno tam nepakanka. Šito įtempimo neišvengia nė viena moterystė.

Romanusoe, filmuose vaizduojamoji meilė paprastai rodoma tik ligi vestuvių. Abu jaunuoliai susituokia ir viskas baigiasi. Bet ištikrųjų tai juk yra tik pradžia. Romanuose, filmuose nėra nė užsimenama apie būsimus blogai išvirtus pietus, apie vystyklų skalbimą, apie senatvės artėjimą ir pan. Taip žmonės nuteikiami, kad meilė negali nė keistis, nė silpnėti. Ir po poros metų, praėjus užsidedimui, galvojama, kad meilė baigėsi. Ne, meilė nesibaigė, ji tik reikalinga perkeitimo. Atėjo laikas ją iškelti virš erotinių jausmų. Erotinę, seksualinę meilę reikia pakelti į augštesnį lygį, sukoncentruojant dėmesį į ant-rajį asmenį. Sielai vadovavo kūnas, dabar siela turi pradėti vadovauti kūnui. Jau vien tas faktas, kad po kaikurio laiko vedybiniame gyvenime biologinė pusė tampa mažiau įkyri, mažiau valdoviška, įgalina abu partnerius suprasti, kad virš seksuališkumo yra asmuo. Dėmesys sukoncentruojamas ne į patį malonumą, bet į asmenį, kuris tą malonumą teikia. Savaime kyla kiti jausmai: pagarba, pasitikėjimas, troškimas gero, draugiškumas. Anksčiau meilė buvo lyg elektros

Viena iš lietuvių motinų Lietuvoje. „Seniai aš regėjau Tavo akis ir lūdną, išblyškusį veidą...“, taip sakoma dainoje.

mygtukas, dabar ji tampa ramesnė, valia tampa aktyvesnė. Judesiai, švelnumo, užuojautos pareiškimai pradeda įgauti naujos reikšmės: juose atsiranda daugiau dvasingumo, mažiau aistros, mažiau savanaudiškumo, daugiau atsižvelgimo. Meilė tampa ne taip primityvi.

Bet ir šiam nusiteikimui gali ateiti krizė. Tai laikas, kada jau nebelieka jokių paslapčių, nėra jokių naujų atskleidimų, atradimų kitame asmenyje. Nėra nieko, kas nebūtų buvę pasakyta, nėra nė nuotaikos, nė minties, nė judėsio, nė veido išraiškos, kuri nebūtų kitam žinoma. Kiekvienas blogas įprotis, kiekvienas defektas, buvę slepiami, dabar yra žinomi. Prasideda vienas kitam priekaištavimai, esą jis ar ji yra ne tas, ar ne ta, ką jie pažino prieš susituokdami. Kiekvienas reikalauja daugiau dvasingumo, daugiau tobulumo iš kito. Bet tobulėjimas slypi reformavime savęs paties, o ne kito. Ir meilė išaugštinama tik per kančią ir pasiaukojimą. Kaip be vargo negalima įlipti į augštą kalną, taip ir meilės augštumų negalima pasiekti pirma neišgyvenus kančios.

Vedybinio gyvenimo pradžioje buvo smagios kelionės, svečiavimaisi, baliai, teatras ir panašūs dalykai. Visa tai stiprina ir kėlė meilę. Dabar ateina vaikai, ligos, skausmai, nusivylimai. Čia jau būtina nugalėti savo egoizmą ir turėti daug tolerancijos. Bet jeigu egoizmas paima viršų, tada atrodo, kad nėra kitos išeities, kaip tik skyrybos. Susirandama kitas asmuo, su kuriuo gy-

Senė ir senelis

Tęsinys iš pereito Nr.

— Kaip tai?! Aš nesuprantu... Argi? Mūsų Bilius? Tai nėra teisybė!

— Bet taip yra. Ir nuplėšė blondinei palto skverną, — policininkas šypsojos.

— Ne! — senelė įsmeigė akis į policininką.

Ko jis šypso? Dėl savo gero būdo?

Policininkas paskubino senelę pasirašyti. Dėl mažmožių trukdęs tik savo darbo laiką. Menki čia objektai.

— Pasirašyti? Reiškia pritarti Biliaus šmeižtui? Užpuldinėti vaikus ir moteris? Aš niekad nepatikėsiu! Niekad!

— Privalote pasirašyti. Džiaukitės, kad jis išliko neuždarytas užtvaron. Pasirašykit, prašau!

— Ne! — tvirtai pasakė senelė, sugrąžindama nepasirašytą raštą.

Policininkas nesupyko ir ramiai pasakė: — Gerai, bet tada Bilis lauks teismo, kaip ir daugelis kitų areštuotų. Gal išteisins, o gal nuteis sunaikinti, — žengė prie automobiliaus jis augštas su Biliu po pažastimi.

— Tik minutėlės prašau! — sujudo senelė. — Labai atsiprašau! — sušuko ji, slysdama nuo laiptelių.

Policininko akys sužibo sūnaus gerumu. Prišokęs pakėlė ją.

— Nesijaudinkit, — užlaipino senelę laipteliais ir atidavė jai Bilių.

— Iki teismo tepabus pas jus. Laimingai.

— Jums taip pat.

Senelė su Biliu pastovėjo tarpdury...

Jėjo. Užsidarė nuo gatvės duris.

venimas, atrodo, tikrai turės būti laimingas. Ir jeigu pasiduodama šitai pagundai, jeigu skiriamasi ir tuokiamasi antru kart, siela pergyvena toki sukrėtimą, kurio jokios žmonių sukurtos pateisinančios teorijos negali kompensuoti. Sielos gilumoje kiekvienas žino, kad svetimoterystės negalima vadinti laisvės vardu.

Tikriausias ir vienintelis kelias vedusiųjų porai laimingai pereiti visus jų bendro gyvenimo pavojus, tai abiejų nuoširdus atsikreipimas į jų meilės Kūrėją. Ir kai ateina gyvenimo ruduo, vyras ir žmona įsitikina, kad jiedu mylisi daugiau, negu bet kada, kadangi jie labiau myli tą Meilę, kuri yra jų meilės Autorius.

Iš vysk. F. J. SHEEN raštų

— Oh... oh..., — dūščiodama nusinėšė šunelį į virtuvę.

— Bzim... Biz-z-z... biz-z-m..., — įskrido širšė ir niršdama plakėsi čia į lubas, čia į sienas. Bilius padilbinęs galvą sekiojo širšę.

— Bzim... biz-z-z-z-z, — nuo palubės žemyn ir vėl augštyn širšė nenustojo žimbus.

— Aha, — senelė suprato. — “Ar ne per langą ir pats būsi iššokęs?”

Pametė šunelį ant grindų. Įpylė pieno. Tebebuvo ji vis dar supykus.

— Prie ko tat priėjo mano gyvenimas. Biliau! Landžioji pro langus, kaip koks vagis!

— Lapt... lapt... — šunelis truputį palakė pieno ir vėl vizgindamas uodegą, sekiojo akimis širšę.

— Ir ko čia naravijies tu? Tuoju aš tau naravus išvarysiu! Nemušiau mažo, tai teks dabar... Begėdi tu!... — jieškojosi apie save diržo.

— Bzim... z-z-z-z-z,—širšė dabar ratu skriejo apie senelės galvą.

— Au... au..., — Bilius sukiauksėjo.

Senelė susilenkė, susitraukė į pečius ir grobtelejusi rankšluostį vožtelėjo sau per galvą.

Skiukt Bilius ant kėdės.

— Au, au, — išlodinęs širšę laukan, užsoko pats ant lango.

— Bili! — šuktelėjo išsigandusi senelė, ir priškubėjusi uždarė langą.

Pasižiūrėjo į Bilių, Bilius į senelę. Ji suprato: “Nenorėjo, kad širšė įgeltų jo tėvelį ar mamytę. Aišku, ir dieną jis išsilodino drauge su širše pro pravertą langą”.

Gyslota ranka perbraukė šunelio nugarėlę. “Pavargęs, pablogęs...”

Biliaus lakalas tebestovėjo neišlaktas.

Pakeitė vėl šviežiu, pašildytu — porceliano dubenėly...

Bet šunelis vistiek nelakė.

Ji dar ir dar kartą lakti paprašė.

“Nelaka?” — pakėlė senelė jį ant rankų. Pri-glaudusi žandą prie jo snukelio, šlepseno nuo durų iki durų.

Šunelis kada ne kada lyžtelėdavo jos veidą, ranką — atsiprašinėjo.

— Aaa... aaa... aaa... Bi-li aa... — prie savo dedamų žingsnių, lyg motina su kūdikiu, ji niūniavo.

Bilius jau prisnūdęs jos glėby. Pravėrusi saliono duris, su glėbiu artėjo prie sofos.

“Visądien ant kojų. Pailsėkim kiek. O paskui? Skambins šen ir ten. Pirmiausia Fredui: papasakos, kas buvo atsitikę. Ir jų namų advokatui — pasitars dėl Biliaus bylos.

“Ne”, — pakeitė savo mintį. “Pirmiausia išmaudys Bilių. Susups ir paguldys lovytėn. Vargšelis. Vaikų šiandien išgąsdintas. Ir policininkas žiaurus... Pasaulis dabar labai blogas. Kažin, ar jis kada ir buvo geras?”

— Tik čia, — pakėlė senelė akis į paveikslą. — Nei skausmo, nei vargo, — sušnibždėjo ji.

Šį paveikslą Fredas jai nupirko. Vedybų pirmosiomis metinėm atminti. Jis kabo čia prie židinio jau daug daug metų. Jiedu tada buvo jauni. Čia viena, čia kita draugė susilaukdavo vaiko. Ir grįždamas iš darbo, Fredas, paėmęs ją už rankos, įvesdavo į krautuvę. Ten rasdavo įvairiausių žaislų, gražių gražiausių vaikučiams rūbų, lovyčių, vežimėlių — ko tik mažam vaikui reiktų... Pasinerdavo Fredo rankos tarp mažyčių marškinėlių, kepurėlių...

“Suvargę liko tie mūsų draugai: be namų, be pinigų, viskas tik vaikams”, — neretai pagalvodavo senelė. “Mudu savame name. Šaldytuve — ko tik širdis panori. Brangenybių dėžutė vos beužsidaro. Kailių, skrybėlių — visko pilna. Tik mašinos dar trūksta. Žinoma, jei Fredas šiomet būtų nesusirgęs, tai Kalėdoms gal jau ir ją turėtumėm...”

“Mergaitė, smuikas ir kalė su šuniuku”. Senelei pasidarė vėl liūdna, kaip ir visados, kai įsižiūrėdavo į šį paveikslą. “Čia turėtų būti daug džiaugsmo ir gero juoko”...

Ant puošnaus kilimo priklaupusi mergaitė. Ji balta suknele ir kaspinais garbiniuotuos plaukus. Atrėmusi smuiką į sofą, ji groja nelinksmą... Šuniukas rudas žiūri baugus: turbūt, parneštas iš kitur... Ir kalė lyg sustingus ir jos žvilgsnis.

Senelė perkėlė akis į tokiuos pat rėmais antrą paveikslą, kabantį kampe.

Paveiksle lyja lietus. Prie tvarto paverstas kubilas šonu, o jame vargingi vaikučiai linksmi. Aplinkui bėginėja balta kalė ir šuniukai keturi: visi balti, su uodegėlėmis juodom — veržiasi nuo lietaus kubilan.

Tie vaikai, šuniukai ir kalė labai linksmi. “Kažin kodėl?” — pamanė senelė. “Tokie laimingi, nors ir prie tvartų lietuje”. “A!” — pamojo senelė ranka apie savo galvą, nepatenkinta...

Perkėlė žvilgsnį nuo paveikslo į besipurtančio Biliaus riebią nugarėlę.

Šunelis pasiraivė, pasikrapštė paausį užpakaline kojele.

Pažvelgė jis senelei į akis — suprato senelė jį...

Dėžutėje kampe jinai lazduke užkapstė smėlį... Vėl kambariai įgavo pirmąją gyvumą — lakstė Bilius iš kambario kambarin.

Senelė pasuko televiziją. Šoko viens po kito žodžiai:

— Kiek tas šu-ne-lis kai-nuo-ja lan-ge? Au-au-au... — ten žmogus dainavo ir lojo. Ir senelės balsas buvo skaidrus, kaip aparate: ji dainavo drauge.

Senelė pašaukė Bilių maudyti: šis mėgsta vonią. Paskui susuptas lovytėj užsnūdo. Snaudė tol, kol senelė išsiskundė savo vargais per telefoną Fredui. Senelis skundėsi, prašė, kad ji vėl atvažiuotų, ir, nors pro langą, parodytų jam Bilių. Juk jau taip labai jis jo pasiilgęs.

Nemuno žiotys prie Kuršių marių su žvyturiu.

Jai nebuvo kada pailsėti. Įtupdė Bilių krepšin ir išsinešė pro duris.

Lėkė mašina. Ties ligonine sustojo. Senelė išlipo. Šoferis padavė krepšį, balta skara apsuptą. Krepšyje judėjo: kaip sunkiai sergąs vaikas, un-kė ir rankelėmis draskėsi.

— Š-š-š ššš Bili! — senelė apsimokėjo šoferiui. Mašina nužė. Užė viena po kitos...

Ji pažvelgė į langus. Antrame augšte, po kaire pirmas langas — Fredo. Bet senelio nesimatė.

Senelė pasimojavo ranka apie galvą: perilgai bus užtrukusi — pavargo jis lange belaukdamas.

— Kad taip prasmukus pro duris — Bet ji gerai žinojo, kad su krepšiu ją grąžins atgal. Kartą jau taip buvo.

Laimei dabar berniukas pasimaišė.

Už 25 centus jis sutiko čia pastovėti. O jei užtruktų ilgiau, kaip dešimtį minučių, tai dar 25 turės pridėti.

— Gerai, — pasakė senelė.

Nuėmusi skarelę nuo savo kaklo, tampriau suveržė krepšį, kad neišspruktų Bilius iš svetimų rankų. Tik Fredui pasakys, kad jiedu atvykę, ir ji atskubės čia.

Buvo benueinanti, bet vėl sugrįžo.

Bai... brangus Bili!...

— Bai, — atsakė berniukas.

Krepšyje suuzgė, nagais pasidraskė. Senelė šlumsčiuodama pranyko duryse. Neilgai trukus ji sugrįžo. Jau nuo ligoninės patvindama akis, dar greičiau slumsčiojo. Atėjo į tą pačią vietą,

Kame slypi moters žavumas?

Pagal pastovų dėsni viskas gamtoje keičiasi. Laikas keičia gamtą, žmogų ir tautas. Gražus jaunystės rytas pasikeičia debesuotu vakaru, jaunų dienų svajonės — šiurkščia realybe. Iš vienos pusės žmogus veikiamas laiko, kuris jį natūraliai sendina, silpnina jo fizines jėgas ir keičia jo veidą, iš kitos pusės jį veikia įvairūs reiškiniai iš vidaus, įvairūs pergyvenimai veikia į jo dvasinį gyvenimą, kas be abejo atsispindi ir jo išorėje. Moterys būdamos iš prigimties jautresnės ir švelnesnės į viską reaguoja ir viską stipriau išgyvena, todėl nenuostabu juk jei jų veiduose artėjančios senatvės žymės anksčiau matosi nei vyrų. Dažnai moterys net priverstos savo metus mažinti arba jų visai neminėti. Garsioji nebylių filmų žvaigždė Gloria Swanson dėl šio reiškinio pirmoj eilėj kaltina vyrus ir apskritai visą gyvenimo situaciją. Ji sako, jog iš šių laikų radio, televizijos, filmo bei populiariosios muzikos gaunamas įspūdis, jog meilė ir romantika priklauso išimtinai jaunimui. Mėnuo, žvaigždės ir vasaros naktys neliečia daugiau moters virš 30 metų. Todėl moteris peržengusi trečią dešimtį ir jaučiasi sparčiais žingsniais žengianti senatvėn. Daugelis moterų šiais laikais bando savo

praėjusią jaunystę gražinti išorės pataisymais įvairiomis kosmetinėmis priemonėmis. Apsukrūs biznieriiai ateina į ją pagalbą įvairiausiais cheminiais gaminiais ir visokiom priemonėmis. Net medicina daro įvairius chirurginius bandymus, mėgindama moters veido odą atnaujinti. Vienu žodžiu įvairiais dirbtiniais būdais mėginama moters jaunystę, kaip galint, ilgiau išlaikyti. Aišku daug yra atsiekta ir ta tariamoji jaunystė prailginta. Dažnas lankymas grožio salonų, įvairūs plaukų dažymai, veido masažai, įvairių tepalų bei pieštukų vartojimai be abejo padeda. Tačiau ypatingų rezultatų vien šiom dirbtinomis priemonėmis niekas neatsiekė. Modernusis moters gyvenimas tačiau yra gerokai prailginęs jos amžių. Statistika rodo, jog moterų amžius per paskutiniuosius 40 metų net 17 metų pailgėjęs. Pav. 1910 metais moterų amžius vid. siekė 57 metus, o šiandien vidutinis amžius net 76 metai. Tad kur slypi moters jaunumo ir žavumo pradai?

Pagrindinės jaunumo žymės skleidžiasi iš žmogaus vidinio gyvenimo. Žmogaus viduje, o ne išorėje, išsaugota jaunystė šiuo atveju lemia. Ką šiandien tokiom senyvo amžiaus garsenybėm kaip Marlene Dietrich arba Gloria Swanson padėtų jų vien išorėje išsaugotas grožis, jei jos nė trupučiu neturėtų vidinės jaunatvės. Jom ne vien išorės grožis teikia tiek populiarumo ir ne vien už jų grožį dar ir šianiden jom mokamos pasakiškos sumos. Ne, jų išsaugota vidinė jaunystė spindi kartu su išorės grožiu ir harmoniškai suderinta veikia į publiką užburiamai. Tai matome netik pas populiariąsias pasaulio moteris. Ir vyrai ir net seniai virš 70 metų savo jaunatviška dvasia sužavi dažną jaunuolį. Pvz., kad ir mūsų jau miręs rašytojas, filosofas Vydūnas. Juk jis, būdamas ir seno amžiaus, galėjo drąsiai stoti šalia jaunuolio. Jaunatviška dvasia spindėte spindėjo iš jo į aplinką. Ir daug tokių pavyzdžių gyvenime rasime, kur metų skaičius nėra lemiamas veiksnys, nusakant žmogaus senumą. Jog žmogaus viduje išsaugota jaunystė yra daug vertingesnė, nei išorės grožis, mums ryškiai rodo įvairių pasaulio grožio karalienių likimas. Daugumos šių karalienių amžius yra labai trumpas, nes, pralinkus keleriems metams, jų ir vardų niekas neatmena. O tai dėl to, jog jos be savo išorės grožio nieko kito juri komisijai negalėjo parodyti. Vidujinės jaunystės ir žavesio jos niekad neturėjo. Todėl jos daugumoje ir nepajėgia išlaikyti visuomenėje sužadinto dėmesio bei populiarumo ir, praėjus rinkimo kadencijai išnyksta be garso, užleisdamos šią vietą naujom konkurentėm. Tad matome, jog moters išsaugota vidinė jaunystė ir dvasios žavumas nėra riboti senatve. Palaikykime savo jaunystę, tobulindamos ir stiprindamos savo vidaus gyvenimą.

kur buvo likęs Bilius su berniuku — gatvė, namai ir ligoninė susiūbavo...

— Bili! Bili!... — senelė vaitojo.

Pažvelgė į langą antrajame augšte. Jos Fredas mojavo jai ir šaukėsi arčiau lango.

Senelė pasijudino — kojos, kaip vytelės. Ranka pamojavo apie savo galvą.

Išskėtė rankas — nebėra Biliaus. Krūpčiodama pravirko senelė.

Pravirko ir senelis, baltas baltutėlis ten augštajame lange.

Pamojavo ji vėl ranka apie savo galvą. Pasilingavo senelė į priekį. Apsižvalgė. Aplinkui mūrai, mūrai ir mūrai. Kaminai ir dūmai. Mašinų ratai ir žmonių kojos.

Gatvių gatvės neapeinamos kojom. Kažkuria gatve tarp kaminų ir dūmų, tarp mūrų keliauja Bilius. Sunki ir klaidi gatvėmis kelionė...

Koks blogas ir neteisingas pasaulis... Žengtelėdama senelė pažvelgė į langą antrajame augšte. Stabtelėjo žingsniu ir mintimis. Lange tebestovėjo senelis ir šaukėsi ją.

Saulė tik krašteliu besilaikė už miesto prie duobės, kai senelė parodė ranką į mūrus. Pamojavo seneliui. Ir pasijudino vėl. Pasilingavo.

— Bilius nežinia kur, o Fredas čia seselių prižiūrėtas.

Slumščiaavo ji... Vis tolyn ir tolyn, žvalgydamosi priekin ir į šonus...

Joniniu, nakti, BALADĖ

Nacių okupacijos metu pradingo nuo Rambyno senasis aukuro akmuo. Kalbėta, jog okupantai tyčia paskandinę akmenį į Nemuną, kad tuo būdu galima būtų išnaikinti žmones populiarių Joninių šventimo paprotį, kuris visais laikais sutraukdavo minias dalyvių. Autorė.

Šilta šitoji Joninių naktis šventa,
Iš saulės patalo ugninio atsikėlus,
Į mėlyno safyro skraistę susisupus,
Žengia rimta,
Kietai sučiaupus lūpas,
Virš Nemuno tyliųjų vandenų
Į protėvių Rambyną.

Tylu. Tylu. Anei tošelių piemenų,
Nei dūzgėsio biteles negirdėti...

**Ar pumpuras paparčio žiedo žalio aksomo
Jau pasirengęs pražydėti? /vystykluos**

Kas šimtą metų ant Rambyno,
Joninių mėnesienoje — visi tat žino —
Susirenka vėlių garbingos eilės,
Šaukiamos gimtos žemės meilės,
Paparčio žiedo stebuklu pasigėrėti,
Didžiųjų žygių paminėti
Ir atnašą Augščiausiam sudėti,
Kad laimingų jų kalnus, gojus, miškelius ir
Žemėje buvusius namus, /arimus,
Tėvynę numylėtą —
Ją — ašaromis, prakaitu ir karžygių krauju
/nulieta.

Skubėdama, kiek pasivėlinus, iš užu debesio
Išniro gintarinė pilnatis /kalnų
Ir atsirito virš Rambyno.
Užsidedę šventi dangaus sietynai...
Tai Joninių naktis. Nėr ko stebėtis...

**Ar pumpuras paparčio žiedo žalio aksomo
Jau pasirengęs pražydėti? /vystykluos**

Aure! Ant Nemuno tykios gelmės gilios
Nutįso sidabrinis takas.
Tai — vaidilutės skaidriaakės...
Pečius gobia plaukai—pasidabruotos lino skaros,
Vainikai mėnesio šviesoj — tįjaros.
O eilėmis jas lydi žiburiniai,
Pageltę ir pablyškę fosforiniai.

Iš pakraščių visų, kur tiktai užmatyti,
Keliantį būrai su žirgais,
Bingtais,
Nei ponai landaueriuos, ūsai užraityti;
Ir Slunkius su Pelėda
Va, atrieđa,
O ten štai Bušė ant pievelės sau patogiai atsisėda.

Dulkėtas šventknyges, kur gyvas skaitęs,
Varto Tolminkiemio klebonas Donelaitis.
O gal pamokslą naują jis ritmuoja?...
Jį tuoj sakytojai ratu apstoja...
Su jais šypsodamiesi šnekučiuojas
Daktaras Vilius Gaigalaitis bei gi Vanagaitis.
Aaa! Štai ir reichstago atstovas Smalakys...
Gal tą susirinkimą jis atidarys?!
Lietuvninkai, giedotojai ir būrai,
Žodžio sakytojai, sukilėliai ir maro aukos,
Lietuviško žodžio sargai ir knygnešiai, Prūsų
/kovotojai čia susibūrę,
Gal šventos apeigos jau gali prasidėti?

**Ar pumpuras paparčio žiedo žalio aksomo
Jau pasirengęs pražydėti? /vystykluos**

Rėza, kaip paprastai, priėjo prie Vydūno choro.
Jis jau seniai pareiškė norą

Garsusis Rambyno kalnas prie Nemuno Mažosioj Lietuvoj.

Rambyno kalno mitologinis aukuro akmuo. Viršuje už aukuro stovi Mažosios Lietuvos patriarchas Martynas Jankus.

Prie giesmininkų prisidėti...

Antai —

visi Bajorai

Jogomastai

Toleikiai,

Abu Zauniai

Lekšui kažką karštai įrodinėja;

Diskusijom susidomėję,

Arčiau priejo

Ir Brožaitis, Gailius su Smalėjum.

O toks pušelių kvapas grynas!

O susirinkęs visas protėvių vėlynas!

Jau greit ugnelė aukure pradės spragsėti...

Ar pumpuras paparčio žiedo žalio aksomo

Jau pasirengęs pražydyti? /vystyklusos

Šias apeigas atlikti Lizdeika iš Panerių

Atvyko į Rambyną.

Jau artinasi keleliu,

Atlydimas Jankaus Martyno.

Apžvelgė alką, o Nomedai draugiškai

Ši pastaroji, /nusišypsojo.

Atsiprašius mandagiai Mažvydo Merčiaus ir

/Jono Bretkūno,

Tyliai atsiklaupė prie žilojo krivaičio kojų;

Gi Jankus, jau įlipęs į tribūną,

Tarė: "Šis surinkimas šventas štai tuomi tegu
Suklupo vėlės. /atvertas būna".

Lizdeika, krivulę sulenktą iškėlęs,

Pradėjo maldą į Praamžių

(Sudėtą jo paties prieš daugel metų).

Staiga suabejojo, sudrebėjo,

Į Jankų krivule pamojo,

Rusčiai prakalbėjo:

"Kur aukuras?

Kur gi akmuo,

Pašvėstas protėvių malda ir kražygių krauju?

Be jo

Aš atnašų šventų

Į dangų siųsti negaliu"

(Ir virpančiu balsu):

"Praamžiau Brangus,

Atleisk, kad išdrišau. Jei ainių rankos aukuro
/tau nebestato,

Veltui mūs pastangos ir prašymai, padekavonės
/ir kantatos".

"Negali būti!" sugriaudė Patriarchas.

"Nedriški netgi tu, garbingas Lizdeika, ištarti
/žodžio šito.

Gal čia klaida? Nematome, ar kas nežinoma
 "O aš žinau", Magila /nutiko?!"
 tuoj prabilo.
 "Pati mačiau,
 Kai prispaudėjai - priešai akmenį į gilumą
 /Nemuno verpetų

Paskandino. Ir kitos laumės matė!
 Cha, cha, cha...
 Kas jiems? Tokiu būdu
 Jau nebebus čia jūsų apeigų,
 Nei laisvės prašymų karštų,
 Nei išsipildymo jums duotų pažadų..."
 "Negali būti" (Jankus). "Patikėti negaliu..."
 "Ir aš" — "Ir aš", porino laumių visas laukas,
 O joms pritardams linksėjo galva kaukas.

"Mus skausmas lydi net ir po mirties", tarė vos
 /girdimai Nomedą.
 "Praamžius Didis taip surėdė",
 Atsiliepė sujaudintos senolių dvasios.
 "Tai ne praamžiaus rėda!"

Drąsiai
 Suriko Jankus. Trenkė, lyg perkūnas.
 "Suprantama, kad aukos akmenys be priežasties
 /taip nepražūna!

Aš neatleisiu šios gėdingosios skriaudos!
 Jie nuogom rankom—ne tinklais—man išžvejos
 Šį šventą akmenį iš Nemuno gelmės gilios
 Ir, įsikandę dantimis,
 Į šitą kalną vėl atgal užris.
 Prisiekiu protėvių šventomis vėlėmis!"
 "Martynai liaukis" tarė santūrus Tolminkiemio
 /Klebonas,
 Bet, jį nutraukęs, prakalbėjo Pranašas Vydūnas.

"Pasigailėtina yr' to,
 Kurs protėvių vėlėms trukdo pagerbt
 Jis patsai šiuo /Aukščiausiajį Esimą.
 Jau pasirašo sau mirties sprendimą
 Ir iš dievų nupelno pasmerkimą
 Savo darbų ir priespaudos baisingos.
 Netarki, Patriarche, žodžio nemeilingo,
 Regiu aš savo brolių skausmo pabaigą
 garbingą... ir prasmingą".

Protėvių vėlės mirtingoj tyloj sustingo...
 Ar meldės? Ar grasino?
 O kas žino?...
 Net voverėlė
 Neišdrįsta mesti žemėn riešutėlio...

Staiga suaimanavo, sudejavo prabočių šešėliai...
 Ir ėmė skirstytis į Viešpaties buvaines.
 Jiems šimtas metų greit praeina;
 Ir kai sugriš jie tėvų žemėn vėlei
 Šventų tradicijų ir apeigų atlikinėti,
 Tai jau vergijos dienos bus praėję.
 Jų nenorės gal niekas nė minėti...
 Tik ant kapų baisiųjų prispaudėjų
 Neaugš nė gėlės...
 Tada suklaups vėlių garbingas seimas,
 Dėkos prašys tėvų žemei palaimos
 Prie aukuro akmenų,
 Vandens
 Nublizginto, nutrinto,
 Ainių Rambynan sugražinto.

Sugaus Vydūno chorai, apsakinėdami stebuklą
 /brangų
 Ir siųsdami maldas ir smilkalus į dangų.

- - - - -

Tik kitą rytą,
 Valandą vėlyvą,
 Prie buvusios ugniavietės šventos,
 Piemenys rado želmenį negyvą.
 Jis pilno mėnesio žvainos
 Šviesos
 Nebeišvydo.

Tą naktį pumpuras paparčio žiedo žalio
 /aksomo vystykluos

Nuvyto —

Nepražydo.

Birutė Indrelytė, Aukštaičių krašto tautiniais rūbais, kuriuos išaudė pirmajai Kanados žemėje gimusiai lietuvaitei dail. Anastazija Tamošaitienė savo audimo studijoje Montrealyje.

Šių dienų lietuvė katalikiškoje akcijoje

Dar niekada istorijoje taip nebuvo išblaškyta mūsų tauta, kaip šiais laikais. O didelę dalį tų vargų — dvasinių ir materialinių nedecklių — neša išblaškytos tautos moteris. Ji atskirta nuo vaikų; jei vyro nerasta, buvo paimta viena ir ten kalinta vienvėje tolimame Sibire. Moteris tuos įvykius, kurie ištiko mūsų tautą, dar giliau išgyvena už vyrus, nes ji paprastai jautresnė pajusti ko neteko. Ji neteko tėvynės — savo žemės — tos atsparos, be kurios rodos ir joks auklėjimas negalimas — auklėjimas tautinis ir religinis. Jai tėvynėje padėjo visuomenė, mokykla, bažnyčia, jauki jos pačios sukurta savoje pastogėje šeimos šiluma. Dabar ji liko be viso to — be nieko.

Kita dalis lietuvių moterų išvartytos iš savo namų fronto ugnies ir begrižtančių antrą kartą į tėvynę raudonųjų, kurie dar baisnesni už frontą, karą, bombas... Šios pasirinko karo nualintus Vakarus. Dauguma be nieko rankose, be duonos kąsnio, pasklido po platų pasaulį tos duonos jieškotis, naujai kurtis, dirbti daugumai neįprastą darbą, užmetant savo profesiją ir nutraukiant saitą su pavergta tėvyne...

Trečios pasiliko savo žemės sargyboje žiauriame raudonųjų persekiojime, neatšaukiamam likimui — vergijai!...

Bet daugeliui ir jų neilgai buvo lemta kvėpuoti tėvynės oru. Jos buvo išplėstos iš savo ūkių, iš savų pastogių ir nuo amžiais įsisenėjusių teisių ir pareigų savam sklypui, savam laukui... Ir jos buvo atskirtos nuo savo rūtų darželių, bijūnais išpuoštų patakių ir išvežtos ten, kur jau ašaromis ir krauju buvo nulaistyta anksčiau atvežtų brolių laukai ir takeliai ir žuvusių patakės nusmaigytos medžio kryželiais.

Kai visa tai pergalvoji kas įvyko ir vyksta jau, rodos, nieko gera neliko, jau, rodos, neverta nė gyventi.

O vistiek lietuvė moteris ir tik ką nusakytą padėtyj nenusiminė, nes jos širdyje buvo Dievas, o lūpose prasmingi žodžiai: "Todėl nesibijokime, kad ir žemė drebėtų ir kalnai virstų į jūrų gilumas!"

Kas jai pridavė jėgų nelygioj kovoj už savo įsitikinimus, už savų kūdikių sielą, už tautos nepalaužiamumo dvasią?!

Tai atsrovenęs iš kartos į kartą religingos tautos protėvių kraujas niekada nerimstantis, jautrus nepalaužiamai tiesiai artimo nelaimės atvejais, patvarus ginant savas teises — teises į tikėjimo laisvę!

Iš verkiančios dabartinės lietuvės moters padėties išplaukia ir skirtingi jos organizacinio veikimo uždaviniai.

Lietuvė katalikė moteris turi ir toliau budėti, kai, pasak. kan. Kapočiaus, šiandien mūsų tyko krikščionybė be Kristaus. Mūsų uždavinys — Visa atnaujinti Kristuje — kaip pasakė šv. Povilas, kaip ypač išryškino popiežiai Pijus X ir Pijus XI-sis jau galima sakyti mūsų laikų popiežiai.

Kristus yra mūsų kiekvieno veiksmo šaltinis, pavyzdys, pasisekimo laidas. Be Jo niekas, su Juo viskas!... — mumyse, mūsų šeimose, mūsų vyruose, mūsų vaikuose!... Jo skelbimas pasauliui yra mūsų uždavinys, Juo gyvenimas yra mūsų pareiga. Šių dienų pasaulis reikalingas apaštalų, naujų laikų apaštalų. Kaip senaisiais laikais Siutickė, Priska, Priscilė, Žrodėja... Mums, išblaškytos tautos dukroms, neužtenka vienos kitos apaštalės, mes turime tapti katalikiškos akcijos pirmūnėmis.

Katalikiškoji Akcija yra ne kas kita, kaip pasauliečių glaudus bendradarbiavimas su dvasininkais, tikslu Kristų gražinti į atskirus asmenis, šeimas, tautas ir visą žmoniją.

Kaip Vokietijoje gyvenamos organizavom parapijose moterų, vaikų ir jaunimo branduolius, nežiūrėdamos partijų, taip ir dabar eikime su savo geromis intencijomis visur, kur tik galime.

Mums, laisvųjų kraštų lietuvėms, šviečia gyvu pavyzdžiu Sibiro ir kenčiančios Lietuvos lietuvė!

Ji, neturėdama kitų sąlygų, šeimoj užsidariusi dirba kat. akcijos darbą. Ir rašo mums: "Aš laimingiausia esu, kad manęs klausio mano vaikai". Ji šiandien dažnai eina ir kunigo, ir mo-

JANINA NARŪNĖ

LAIMĖ

**Laimė — tai pienės pūkelis:
Buvo ir nēr... ir nuskrido!
Stagaras jos štai prie kelio
Supas voratinklio šydais...**

**Laimę plaštakė žydrioji
Supa taip tyliai sparnuos...
Pievos žiedelį bučiuoja,
Švyti visa spinduliuos.**

**Laimė baltaisiais balandžiais
Atskrenda tau prie namų,
Sutūpia tyliai palangėį —
Nenubaidyk tikrai jų!**

MŪSŲ VASARA

Ateis vasara, ir pievos žiedais apsipils,
Išgins bandas į lauką piemenėliai,
Kas rytas skaisčiai išsiprausęs saulė kils,
Bučiuodama šilus ir smilgą pakeleje.

Ateis vasara — jos saulėje bręs javo grūdas
Ir lino žiedas juoksis mėlynai,
Po sapno, popietyje tvenkinys pabudęs
Sušnarės staiga pakrantės ajarais.

Ateis vasara — gaivi daina atlėks iš lauko,
O į vakarą ir šienpiūviai sugrįš, —
Atgis gryčia jaunimo vėl sulaukus
Ir kaip mergaitė prasijuoks svirtis...

Ateis vasara į žaliai gyvą sodo žolę
Ir ten močiutė baltą drobių taką klos...
Saldžios medaus naštos pilna namoliu
Sugrįš darbšti bitelė iš lankos.

Ateis vasara, ateis ji į kiekvieną žemės trupinį
Ir karštom rankom jį gyvenimui uždegs,
Pragiedrės smūtkely Kristus susirūpinęs
Ir globojimu ištis geras rankas.

Ateis vasara — šieno pilni vežimai, kaip seneliai
Kojom skaudančiom į kluonus sulinguos... —
Gyvas basais žingsniais juoksis sodžiaus kelias,
Gyva juoksis vasara laukuos!

— — — — —
Ateis vasara, ateis vasara į gimtą kaimą,
Tik tavęs, laukiamo, tenai nebus... —
O eina dienos, valandos... Ir metai eina...
Svetimam kely, pavargusiu žingsniu.

kytojo pareigas. Ji tikra šių dienų apaštalė — pradeda nuo savęs, savo šeimos ir džiaugiasi, kad jai tas vyksta. Kita rašo: "Aš laiminga, kad man išėjus į darbą Vitutė lieka pas tetytę". (Tetytė, tai buvusi neprikl. Lietuvoj uoli Katalikių Moterų veikėja). Trečia rašo savo buvusiai mokytojai: "Miela auklėtoja!... Mano vyras valdininkas. Aš nedirbu, o auklėju savo Jūratę, nors su maistu ir rūbais sunkiai išsiverčiam". Viena mergaitė iš Sibiro rašo: "Paskutinius sunkiai uždirbtus rublius sudėjau ant mirusios mamos kapo, kad palikti Kristaus kančios simbolį, o pati dangstausi lopais..." Viena mokytoja, per savo vyro motiną rašo: "Kiek galėdamos su vaikučių motinomis stengiamės įdiegti vaikuose tai, ką Jūs įdiegėte mums..."

Tai pavyzdžiai kalbą darbais ir skatiną mus veikti, apaštalauti!

Labai dažnai pasitaiko matyti susijaudinusią įžeistą motiną ir jos karingai nusiteikusią paauglę dukrą. Tai labai dažnas vaizdas, bet mažai kas jį ieško to priežasties.

Palaipsniui, bet tikrai kiekvienoje, normaliai išsivysčiusioje mergaitėje, kyla protestas prieš motiną, kuri varžo jos gaivalingą ilgesį laisvės ir savistovumo. Šis protestas gali labai lengvai išsivystyti net į neapykantą. Motina turi turėti labai daug savęs atsizadėjimo ir labai daug supratimo, kad laimingai ir sėkmingai perkęstų savo dukters brendimo amžių. Dažnai pasitaiko, kad paauglės dukters motinai ateina sunkus amžiaus pasikeitimo laikas, kuris, kaip žinoma, labai paveikia moters psichiką. Tada motina turi pergyventi dvigubai daugiau kantrybės ir meilės bandymo valandų.

Prieš pora metų dukrelė buvo tokia miela, tokia švelni, paklusni. Motina nustebusi žiūri ir negali suprasti, kas atsitiko jos mergaitei. Taip, tai buvo prieš pora metų, bet šiandien viskas pasikeitė. Dabar ji gyvena daugiau ateitimi, negu dabartimi, dabar ji yra žmogus siekias nepriklausomos egzistencijos.

Kiekviena motina yra perėjusi ir patyrusi tą patį, ką dabar pergyvena jų dukros. Dauguma jų yra turėjusios motinas, kurios mažiau jas suprato, negu kad jos pačios dabar supranta savąsias dukras. Labai svarbu atsiminti, kokia dabartinė motina yra buvusi savajai motinai. Kokie buvo jos jausmai draudžiančios ir varžančios motinos atžvilgiu. Bemaž kiekviena motina sakosi, buvusi kitokia, negu dabar jos dukra. Tai netiesa. Ji irgi buvo augęs ir bręstąs žmogus, siekias savo vietos pasauly, ir nevisada ji buvo klusni, suprantanti, pasiaukojanti ir nesavanaudiška.

Peržvelgusios savo praeitį, pažvelkime ir savo ateitin. Ateityje dabartinė paauglė dukra bus subrendusi moteris, moteris, kuri gal labai mus mylės ir norės būti labai mums artima. Bet tas būsimas artimumas visiškai priklauso nuo to kaip mes elgsimės dabar su savo paauglėmis.

Mergaitė tikrai sugrįš, visa širdimi sugrįš prie motinos, jeigu tik ji bus tikra, kad motina nebandys jos paimti visiškai savo globon. Artimumas tikrai ateis, jeigu tik nebus kas nors įvykę, kas galėjo palikti per daug gilių žaizdų.

Štai kodėl taip svarbu motinoms būti susivaldančioms, išmintingoms ir kantrioms šiame, taip joms sunkiame, savo dukrų brendimo laikotarpyje.

Dievas gyvena visuose žmonėse, tačiau ne visi žmonės gyvena Dievuje. Tame ir glūdi žmogaus kančių priežastis. Kaip lempa negali degti be ugnies, taip ir žmogus tikruoju gyvenimu negali džiaugtis be Dievo.

Moterų veikla plačiame pasaulyje

PASAULINIS KATALIKIŲ MOTERŲ KONGRESAS

Birutė Venckuvienė

Pereity metų rugsėjo 29-30 ir spalio 1-4 d.d. Romoje įvyko XIV-tas Pasaulio Katalikių Moterų Organizacijų Unijos (UMOFA) kongresas. Šiame kongrese dalyvavo 65-kių tautų katalikių moterų organizacijų atstovės, atvykusios iš visų pasaulio kontinentų. Lietuves katalikes atstovavo: p.p. G. Vaitiekūnaitė-Kaneb (iš Worcester, JAV) — Pasaulio Lietuvių Katalikių Organizacijų Sąjungos (PLKOS) Centr. Valdybos vicepirmininkė, B. Šlepetytė - Venskuvienė (iš Paryžiaus) — PLKOS atstovė prie Pasaulio Katalikių Moterų Organizacijų Unijos ir M. Watkins (iš Worcester) — Amerikos Lietuvių R. Katalikių Moterų Sąjungos Centr. Valdybos vicepirmininkė.

Rugsėjo 29 d. kongreso dalyvės buvo priimtos audiencijoje pas Šv. Tėvą, kurios metu lietuvės delegatės Jo Šventybei įteikė dovanas Pasaulio Lietuvių Katalikių Organizacijų Sąjungos ir Amerikos Lietuvių R. Katalikių Moterų Sąjungos vardu.

Kongreso pagrind. tema "Katalikės moters misija ir modernusis pasaulis" buvo suskirstyta į sekančias dalis: 1. Katalikių moterų veikla plačiame pasaulyje (tautinėse ir tarptautinėse organizacijose) ir 2. Katalikės moters asmenybė ir misija.

Kongreso temos pagrindiniu klausimu gilesniam išstudijavimui buvo sudarytos specialios darbo komisijos — pagal kontinentus ir paskiras socialinio gyvenimo problemas, kaip — darbininkių katalikių moterų, laisvųjų profesijų, ūkininkių ir kt. Atskirą susirinkimą laike kongreso turėjo visų kraštų atstovės tarptautiniams reikalams. Šiame susirinkime iš lietuvių pusės dalyvavo B. Venskuvienė, kuri padarė pranešimą apie tarptautinio darbo

reikšmę lietuvių katalikių moterų organizaciniam gyvenimui. Taip pat specialų susirinkimą turėjo kongrese dalyvavusios įvairių kongregacijų vienuolės pedagogės, kurios nagrinėjo krikščioniško auklėjimo klausimus.

Lietuvės atstovės turėjo daug galimybių laike kongreso užmegzti asmeninius ryšius su viso pasaulio katalikėmis moterimis ir ta proga apibūdinti lietuvių katalikių tragišką padėtį mūsų pavergtoje Tėvynėje. Iškilmingesniais momentais lietuvių delegatės vilkejo tautiniais rūbais, kurie savo skoninumu ir grožiu atkreipė daugelio dėmesį.

Šalia eilės kongreso rezoliucijų, priimta ir speciali rezoliucija, liečianti komunizmo pavergtas tautas. Šioje rezoliucijoje griežtai protestuojama prieš nuolatinį pačių pagrindinių žmogaus teisių bei demokratinio laisvųjų pažeidimų pavergtuose kraštuose ir pakartotinai kreipiamasi į pasaulio sąžinę — reikalaujant, kad būtų panaikintas religinis persekiojimas už geležines uždangos.

Kongreso pabaigoj įvyko rinkimai į Pasaulio Katalikių Moterų Organizacijų Unijos Tarptautinį Biūrą, į kurį išrinkta ir lietuvių katalikių moterų atstovė B. Šlepetytė-Venskuvienė. Naujai išrinktas UMOFA Tarptautinis Biūras buvo pristatytas Jo Em. Kardinolui

Pizzardo ir kongreso iškilmingo uždarymo metu visoms kongreso dalyvėms bei jų aukštiesiems svečiams.

Pasibaigus Pasaulio Katalikių Moterų Organizacijų Unijos kongresui, p.p. G. Kaneb, M. Watkins ir B. Venskuvienė atstovavo lietuves katalikes moteris Tarptautiniame Pasauliečių Apaštalavimo kongrese, kuris įvyko spalio 5-13 d.d. Romoje.

Lietuvių katalikių moterų atstovės Tarptautiniame Pasauliečių Apaštalavimo kongrese Romoje. Iš kairės į dešinę: G. Vaitiekūnaitė - Kaneb, B. Šlepetytė - Venskuvienė ir M. Watkins.

TORONTO LIETUVIŲ MOTERŲ ŠALPOS GRUPĖ "DAINA" (15-kos metų proga)

Šiandien Toronto Lietuvių visuomenėje jau ne vienas labdaros šaltinis trykšta įjungdamas lietuvių išeivijoje gerą širdį ir duosumą, iš ko auga galimybė prisiminti mažiau laimingus, čia ar tremtyje likusius brolius lietuvius. Vienok, buvo laikai, kada jokio panašaus vieneto čia nebuvo.

Antrajam pasaul. karui siaučiant, nebuvo įmanoma tiesioginė pagalba lietuviams, nežiūrint kur karo baisenybių nublokšti jie bebuvo. Bet ir tose baisiose aplinkybėse yra vienas būdas nelaiminguosius pasiekti — tai per Tarptautinį Raudonąjį Kryžį. Ką gi, juk galėjo ne vienam lietuviui tekti dovanėlė ir iš Kanados R. Kryžiaus.

Tų minčių vedama, iniciatorė Stasė Batkienė (dabar gyv. Los Angeles), pasikvietė tuomet kartu gyvenančią Br. Kavoliūnienę ir nuvyko K. R. Kryžiaus Darbo skyriui. Susitarta, kad suivinius ir mezzinius imti į namus. Tuojau susidarė grupė lietuvačių ir darbas ėjo; bet po kelių mėnesių toks būdas pasirodė nepraktiškas ir todėl, nuo 1942 m. pradžios, lietuvačiams buvo paskirtas trečiadienio vakaras K. R. Kryžiaus darbo rūmuose. Susirinkdavom kartais iki 19 lietuvačių. R. Kr. vedėjas džiaugėsi, nes nei viena kita tautinė grupė tokios darbo jėgos neteikė. Lietuvačiams tokie suėjimai irgi patiko — išsiblaškymas iš kasdienių rūpesčių ir nauda!

Bet štai, jose brendo ir kita mintis: kodėl nepanaudoti šios lietuvačių grupės grynai lietuviškiems reikalams? Ir štai, 1943 m. Vasario 16-tos minėji-

mo dieną susirinkom anksčiau ir... įvyko steigiamasis "Dainos" Grupės susirinkimas.

Išrinkta valdyba, nustatytas tikslas ir vardas; apsidėta mėnesiniu mokesčiu, kuris eis į **nejudomą kasą**, o karui pasibaigus, bus išsiųstas Lietuvon kuriai nors labdaringai organizacijai — kad ir "Lopšeliui".

Priklausyti gali kiekviena patrijotė lietuvaite be konfesinio ar politinio skirtumo. Be to, tvirtai nutarta tureti susirinkimus kiekvieną mėnesį ir vis pas kitą narę — namuose.

Tai buvo būdas kuriuo "Daina" pradėjo skinti sau kelią į gerųjų širdžių rugiapjūtę...

Kad supažindinti visuomenę su šia nauja draugija, nutariama ruošti vakarus. Iš pradžių šokių, o vėliau koncertus, loterijas ir t.t. Stengtasi susirinkusiai publikai apibūdinti "Dainos" tikslą, ryžtą ir siekius. Su meile Tėvynę Lietuvai teriojamai iš visų pusių, "Daina" skynė sau kelią į pasisekimą. Augo naremis su kiekvienu susirinkimu ir gausiais ruošiamų vakarų lankytojais, kurie ir aukų nešykštėjo. Visai neabejotinai buvo matyti Toronto lietuvių dėmesys šiai grupei, nes įėjus "Daina" paskelbdavo, kad ruošia vakarą, koncertą ar pan. — jokia kita organizacija nerengdavo, stengdavosi paremti "Dainą".

Spietėsi joje ne tik jaunos merginos, bet mamytės su paauglem dukrom ir bobutės su anūkėm. Ne kartą susirinkdavom apie 40 narių ir kai pritrūkdavo sėdimų vietų — mergaitės susės-

Genovaitė Vaitiekūnaitė - Kaneb iš Worcester, — pasaulio katalikių moterų kongreso iškilmingo atidarymo metu pasakė kalbą visų pavergtų tautų katalikių moterų vardu. Kalba rado labai jautrų atgarsį dalyvių tarpe. Kongrese dalyvavo 800 atstovių iš visų pasaulio kraštų.

davo ratu ant grindų. Bėgamuosius reikalus aptarę ir namų šeiminiškės pavašintos, skambias, malonias — ar liūdnas dainas dainuodavom.

Karo audrams tebesiaučiant, vis dar nebuvo įmanoma pasiekti tų, kurie labiausiai kentejo. Bet "Daina" surengdavo vieną kitą vakarą ir pelną skirdavo lietuvių karių Kanados kariuomenėje dovanoms, tai vėl K. Raud. Kryžiai. Žodžiu, triūsė, krutejo kaip darbdėšiosios bities.

1945 m. karui pasibaigus, "Dainos" pastangomis sužinota, kad karo paliaubas pasirašant, neribotam laikui Belgijoje prie Bruselio, su vokiečių kariuomene buvo internuota per tūkstantį lietuvių vyrų ir jaunuolių — studentų ir kad pagalba juos gali pasiekti per kun. J. Danauską. Jie esą alkani, apimti epidemijų ir t.t. Čia atsiverė dainiečių širdys ir atsidarė nejudomoji kasa... Ir kada toji kasa ištuštėjo — dainietės kreipėsi į kitas Toronto organizacijas, o tos savo ruožtu siuntė.

Gautus laiškus per gerb. kun. J. Danauską, su parašais ir padėkomis, skaitem ir verkėm... Kartais, kad reikiamos pagalbos neatidėlioti, čia pat susirinkime sudėdavom po keliasdešimt dolerių! Šiandien skamba kaip pasaka, o vis tik tai buvo širdinga tikrovė.

Internuotųjų krizei praėjus, kun. J. Danauskas prisuntė adresus vargvių šeimų bei studentų. Be skiriamos pagalbos iš kasos, dainietės įsipareigojo asmeniškai siųsti rūbų ir maisto siuntinius, pasirenkant kas šeimą, kas merginą ar vaikiną studentus. Buvo ir tokių studentų, kuriuos "Daina" ir pavienės narės visiškai išlaikydavo ir pagelbėjo aukštuosius mokslus baigti. "Dainos" šalpa siekė Prancūziją, Daniją, o kada atvyko Torontan kun. dr. J. Tadaraukas — išprašė ir Švedijos lietuviams.

Galop atsidarė durys ir į Vokietiją, kur tremtinių susispietimas buvo didžiausias ir pagalba labai reikalinga. Ne viena dainietė atsisakė nuo daugelio asmeniškų reikalų ir net savo šeimą ir namus skriaudė, kad tik pagelbėtų benamiams, nuo karo nukentėjusiems broliams lietuviams.

1947 m. rudenio atvyksta pirmosios iš tremties lietuviškos namų ruošos darbos: L. Petrovaitė, St. Kavaliauskaitė, o savaite vėliau, V. Abromaitytė ir S. Arbataitytė. Jos visos jau pirmame "Dainos" susirinkime įstojo narėmis ir yra širdingomis veikėjomis iki dabar. Jų pėdomis sekė vis naujai atvykstančios geros širdies sesės iš anapus okeano. Nebuvo tu menesinio susirinkimo per keletą metų, kad nestotų bent kelios naujos narės.

Senoji pionierių lietuvių "Daina", išaugusi iki 60 narių, augo ir tvirtėjo naujai atvykstančiomis!

Jau keli metai, kaip su pasisekimu "Dainai" vadovauja iš tremties atvykusios lietuviškos (išskyrus W. Kundrotienę, kuri neapleidžia vice-pirm. pareigų! Ji yra čia gimusi lietuvaite, širdinga veikėja), kurių darbuotė "Dainoje" reikėtų daug plačiau paminėti. Jos parodė, kad ir iš dviejų skirtingų žemynų bei išsiauklėjimų ir papročių lietuviškos gali bendrai veikti Tėvynei Lietuvai ir nuskriaustųjų brolių gerovei. Mes senosios narės tuo labai didžiuojamės ir gelbstim joms, kiek galim.

Prieš trejetą metų K L B Toronto

Apylinkės Valdyba su Šalpos Fondu, pagerbdami "Dainos" neutralumo principą, pavedė dainietėms rūpintis seneliais Vokietijos prieglaudose. Taigi, bent metinių švenčių proga "Daina" aplanko senatvės ir tremties nublokštus lietuvius, kurie be savųjų ir dažnai be vilties — nušluosto džiaugsmo asarą, kai gauna dovanėlę iš Kanados lietuvių. Juk taip ir rašo: "Tik Jūs vieni — tik "Daina" mus dar aplanko"...

Be to, "Daina" dar turi iš seniaus savo "įnamių" — keletą dešimčių ligonių Vokietijos ligonbučiuose ar šeimose, kuriuos laiks nuo laiko aplanko su dovanomis.

Ir kur tik "Daina" nepasiekė... Per keletą metų ji buvo nuolatinė rėmėja 16 Vasario ir Saleziečių gimnazijų. Jos dovanos plaukė pas Kinijos esančius misionierius...

Išsiustas gėrybes galima maždaug skaiyti: apie 1000 dol. į metus pinigais ir maisto bei gerų rūbų apie 1000 siuntinių po 20 sv. kiekvieną.

"Dainai" pirmininkavo šios narės: O. Kuniutienė, M. F. Yokubynienė, O. Kalinauskienė, O. Indrelienė, V. Jasinevičienė, Br. Žiobienė, J. Empakerienė ir išias metais — L. Kybartienė. Jai ir Jos Valdybai linkiu geriausios sėkmės.

Maria F. Yokubynienė

ČIKAGOS MOTERŲ VEIKLA

Moterų organizacijų atstovių sąskrydis

Birutininkų iniciatyva buvo sukvietta 56 moterų or-jų atstovės positariumi Cicerio-Čikagoje. Siekiama sukurti tam tikrą vienetą, kuris kalbėtų visų lietuvių moterų vardu.

Sąskrydį atidarė D. L. K. Birutės Dr-jos pirm. M. S. Oželenė.

Ta pačia proga Dr. M. Budrienė skaitė paskaitą "Alerginiai dermatitai". Šios ligos reiškiniai vaikų ir jaunuolių amžiuje. Sąskrydyje dalyvavo ir Lietuvos konsulas dr. P. Daužvardis. Konsulas ragino auklėti vaikus lietuviškoje dvasioje, kad jie ateityje stotų į kovą už Lietuvos laisvę.

Ateitininkų Draugovė "Giedra"

Jų žūkis siekti augščiausio ir gražiausio — Dievybės.

Giedrininkų pirm. E. Vilimaitė aptarė or-jos tikslus ir apibūdino konkrečią veiklą. Padaryta M. Pečkauskaitės minėjimas ir rengiamos moterims intelektualinės rekolekcijos.

Susirinkime dalyvavo ir visa eilė skautininkių: Babickienė, Kliorienė, Žemgulienė, Zailskienė ir kitos.

Vaišėse dalyvavo prof. A. Varnas su žmona, D. Petraitytė, rašytojai Jankus, Aistis ir kiti. Susirinkime dalyvavo apie 70 asmenų.

"Moterų Gyvenimo" prie "Draugo" redaktore St. Semenienė atšventė savo redaguojamo skyriaus penkmetį. Paskutinįjį laiką šis Moterų skyrius labai pagyvėjo ir rodo Čikagos lietuvių moterų or-jų didelę veiklą bei kultūrinį kilimą.

Lietuvių Gailestingų Seserų Sąjunga organizuotai išsikovoję profesines teises JAV-bėse. Šioje srityje daug pastangų padėjo A. Macuikiene. Šiuo metu sąjunga vadovauja Gustaitienė ir organizuotai yra šelpiamos sąjungos narės Lietuvoje ir Sibire.

Roma Vilčinskaitė-Mastienė

R. Mastienė kilusi iš mūsų daugelio švietėjų, aušrininkų bei kultūrininkų krašto — Suvalkijos. Gimusi yra Vilkaviškyje, pasiturinčioje šeimoje, vienturtė dukra. Vilkaviškyje gauna ir pradinį bei vidurinį išsimokslinimą.

1951 m. baigia kolegiją su meno bakalaureato laipsniu. Išeina į gyvenimą su dideliu palinkimu ir patraukimu rimtai klasiinei muzikai bei operai, kame dainininkė jaučiasi atrandanti save.

1954 m. pradėjus Čikagoje kurtis amer. Lyric Opera Com., Roma Mastienė konkurso keliu patenka į Lyric Operos sąstatą.

Dainuodama chore, turi didelę galimybę sekti ir stebėti pasaulinio garso dainininkus k.a.: Maria Meneghini Callas, Renata Tebaldi, Giulietta Simionato, Mario del Monaco ir daug kitų. Taip išdainavusi, būdama operos sąstate jau keturius metus šiemet pradeda penktuosius, nuolat savo dainavime siekdama didesnio precyziškumo ir tobulumo.

1958 m. pradžioje Mastienė kviečiama dainuoti Lolos partiją Mascagni op. Cavalleria Rusticana, kurią Čikagoje stato American Opera Co.

Po pavykusio spektaklio Draugas 1958 m. vasario 1 d. taip rašė:

"Roma Mastienė 4 sezonus dainavusi Chicago Lyric Operos chore, nors trumpame, bet muzikaliai labai simpatizingame Lolos vaidmenyje, skambėjo melodingai ir kultūringai. Norėtusi teigti, kad jos patyrimas Lyric Opera scenoje, jai daug padėjo pasirodyti vaidybiškai taip drąsiai ir įtikinančiai".

Stant vyrų chorui Čikagoje Gaunod op. Faustą, solistė, muz. A. Kučiūno kviečiama, dainuoja Siebelio partiją. Čia ji vėl pasirodė kaip vaidybiškai subrendusi, gera balsine mokykla, giliai įsigyvenusį į Siebelio charakterį.

Dabartiniu metu R. Mastienė ruošiasi Liet. Inž. ir Arch. Sąjungos Čikagoje rengiamam koncertui-rečitalui. Taip pat kviesta atlikti programą Dantų Gydytojų ruošiamame baliuje bei L.A. menininkų pobūvyje.

Roma Ivanauksienė

Sol. Prudencija Bičkienė laimėjo studijas Italijoje

Šių metų pradžioje Amerikos Operos Sąjunga suruošė Michigano miestų ir Čikagos lyrinių balsų konkursinį festivalį išrinkti geriausius balsus tolimesnėms studijoms į Italiją.

Konkursą laimėjusios dainininkės ir jų tarpe Pr. Bičkienė buvo siunčiamos 2 mėn. studijų į Cincinnati pas žymų italų dainavimo mokytoją Giulio Confalonieri, lyrinių dainininkų mokyklos direktorių Italijoje.

Po dviejų mėnesių studijų iš 22 dainininkių buvo išrinkta sol. Prudencija Bičkienė ir dar kitos septynios amerikietės dainininkės operos teatro gastrolėms į Milaną ir Florenciją vasaros gastrolėms.

Laimėtoja su kitomis skris į Italiją š.m. birželio mėn. 15 d. ir po keletos savaitių paruošimo to paties dainavimo mokytojo Giulio Confalonieri dainuos Italijos geriausiose teatruose rugpjūčio mėn. pradžioje.

Milane dainuos Teatro Nuova pradžioje rugpjūčio mėn., o vėliau Milane Teatro Della Pergola operose "Tosca" ir "La Boheme".

Prudencija Bičkienė, dramatinis sopranas, Lietuvoje baigė mokytojų seminariją ir karo metu Muncheno Muzikos konservatoriją. Dainavimo ji mokėsi apie 10 metų, nuolatos dirbdama su Ruth Singletary, Čikagos operos dainavimo mokytoja.

Paskutinius trejus metus ji yra dainavusi įvairiuose choruose ir dainavusi kai kurias roles Čikagos Lyrinėje Operos Companijoje.

Aista

TORONTO JAUNIMO MENO MĖGĖJŲ GRUPĖ

1952 m. kovo 4 d. moksleivių ateitininkų susirinkime kilo mintis įsteigti pastovų vaidybos būrelį, kuris savo veiklą vystytų auklėjimosi temomis. Nedelsiant, tą pačią dieną toks būrelis buvo įsteigtas, kurio vadovu, režisieriu ir dekoratoriumi sutiko būti kun. B. Pacevičius. Kadangi būrelis savo nariais gana gausus, gi vaidinti entuzijazmas dar didesnis, reikėjo įieškoti veikalo, kuris apimtų visus pasiryžėlius. Toks veikalas buvo surastas, paties režisoriaus scenizuotas iš kard. Wismano knygos "Fabijola".

1953 m. taip pat spalio pabaigoje pastatomas kitas didžios apimties veikalas "Sūnus palaidūnas".

Trečiaisiais savo gyvavimo metais užsimota pastatyti Kazio Binkio "Atžalyną". Pjesės žanras visai skirtingas nuo senovės egzaltuotų veikalo, todėl ir aktoriams reikėjo pamiršti anų laikų dramatinės kovos ir pereiti į natūralų lietuviškos mokyklos gyvenimą, kuris jauniems daugiau ar mažiau jau buvo svetimas. Po aštuonių mėnesių kruopštaus darbo "Atžalynas" pasirodė Toronto ir Hamiltono scenose.

Nuskambėjus "Atžalynui", Meno Grupė padaro pertrauką, nes tinkamo ansambliui veikalo nesurasta. Studentas Kazys Manglicas pasiūlo jo paties iš vokiečių kalbos išverstą Šilerio "Vilių Telį". Suprantama, jog šis veikalas

Mergaičių kertelė

IŠMINTINGA MERGAITĖ

Fulton Oursler

Viena sena anglų daina taip sako:

Visa, kas bloga,
aš stengsiuos pataisyti,
O kas negalima pataisyti —
Kantariai iškentėsiu.

Šiose paprastose eilutėse glūdi nurodymas, kaip pasiekti sielos ramybės. Tai yra raktas į laimingą prisitaikymą prie gyvenimo; sunkus, tačiau labai veiksmingas. Vienas ryškiausių pavyzdžių tai yra ši mergaitė, kurią aš čia vadinsiu Pranė, dėl to, kad tai ir yra jos tikras vardas.

Aš pirmą kartą sutikau Pranę, kai ji kreipėsi į mane, ieškodama darbo. Ji parodė man tris svarbius New Yorko firmų laiškus, kuriose jos sekretoriški gabumai buvo giriama tokiais puikiais terminais, kad aš jai pasakiau, jog priimsiu dviejų savaitių bandymui. Antrosios savaitės penktadienio vakarą ji paklausė manęs, ar aš manęs ją pasilikti? Kai aš pasakiau,

kad esu ja daugiau, negu patenkintas, ji apsipylė ašaromis. Paskui papasakojo man savo istoriją.

Pranė buvo advokato duktė viename Iovos mieste. Jos tėvas davė jai gerą muzikinį išlavimą. Dar prieš aštuoniolikai metų sukanant, Pranė pasirodė, kaip solistė smuikininkė viename koncerte; vėliau buvo suorganizavusi savo kamerinės muzikos kvartetą.

Staiga jos našlys tėvas buvo suparalizuotas. Nedelsdama Pranė metė savo koncertines keliones ir sugrįžo namo pas tėvą, kad jį ligintų ir ramintų. O kai po dviejų metų jis mirė, šeimos santaupos buvo beveik visai išsekusios. Pasiėmusi, kas buvo dar likę, Pranė sėdėjo į traukinį ir išvažiavo į New Yorką. Ji buvo įsitikinusi, kad kaip gera smuikininkė tuoj susiras darbo radio bendrovėse. Ir tikrai po kelių mėnesių ji pradėjo suprasti, kiek daug tūkstančių jaunų muzikantų turėjo tą pačią mintį ir kiek buvo mažai laimės darbui gauti. Tuomet Pranė užsidarė savo miegamajame ir giliai širdyje prisiminė savo tėvą:

— Tu, tėveli, man visuomet liepdavai nesišalinti nuo faktų, o žiūrėti jiems tiesiai į akis.

Faktai jos atveju buvo pakankamai aiškūs, tad su pasilikusiais dviem šimtais dolerių, Pranė metė savo muzikines ambicijas ir įstojo į prekybos kolegiją. Tačiau net ir kai ją pabaigė kone pirmąją, jos likimas pasiliko neišspręstas — ji vis negalėjo gauti darbo.

Tuomet vieną sekmadienį, tame stebukly šaltiny — kaip daugelis vilties pilnų žmonių vadina — laikraščio darbo paieškojimų skyriuje pasirodė šis toks skelbimas:

"Aš esu puikiai pasiruošusi sekretorė ir stenografė, bet negaliu gauti darbo be praktikos, o negaliu įgyti praktikos be darbo. Todėl aš dirbsiu Jums keturias savaites be atlyginimo — paskui nuo Jūsų pasitrauksiu. Aš tikrai noriu įsigyti rekomendacinį laišką. Jokių kitokių pasižadėjimų iš Jūsų pusės nereikalauju. Atminkite — aš esu puikiai pasiruošusi."

Iš daugiau negu 1000 pasiūlymų Pranė pasirinko tris geriausius. Gale pirmosios jos

Ingrida Stasaitė

Ir mažiausias vaikas žino, kad knyga yra neįvykas popieriaus pluoštas, sako Marija Pečkauskaitė. Bet iš kitos pusės knyga yra stebuklingas daiktas.

Iš knygų sužinome praeitį, didžiųjų žmonių gyvenimus ir darbus. Knygos, lyg piešti paveikslai, mums perduoda mūsų tėviškos vaizdą, jos žmones (pav. "Smilgaičių akvarelė" ir kt.). Kas sukelia žmogaus jausmus, kas kitas duos tiek patarimų, kiek knyga. Laikui bėgant geriausias draugės gali pamiršti mus, galim atsidurti abejotyje. Ir ne kas kitas ras mums išeitį, kaip knyga. Tik, deja, nevisos knygos yra naudingos. Yra knygu, žurnalų, kurie nuodija ir įkvepia klaidingų principų. Šios rūšies knygos nekeltų žmogaus į gyvenimo viršūnes, bet priešingai traukia į žemumas.

Millijonai knygų yra pasaulyje ir kasdien vis spausdinama daugiau. O tos knygos skiriasi, kaip ir patys žmonės, kurie jas rašė, sako toliau Marija Pečkauskaitė. Kiekviena perskaityta knyga palieka žmogaus sielą, kad ir mažiausius pėdsakus gero ar blogo.

Žmonės renkasi sau rūbus, taiko savo organizmui maistą, vietas, draugystę — tai vis mūsų išorė. Tuo tarpu gera knyga yra mūsų dvasinis penas. Jei šiuo metu žmogus neminta ir jo neieško, to gyvenimas yra skurdus, sako B. Zumeris. Žymus keliautojas amerikietis Theodore Andrica (kilimo rumunas) yra pastebėjęs, kad Europos jaunimas labai pamėgęs knygas ir vargu rasti jaunuolį sekmadienio popietę, kad jis neturėtų rankoje knygos. Knygos negali atstoti paskaitos ar pamokos, bet knyga labiau sustiprina įgytas žinias. Juk žinome, kiek daug žmonių atsivertė kalėjimuose tik dėka gerų knygų.

Anglų mokslininkas Carlyle sako: "Visa ką gali mums duoti aukštosios mokyklos, universitetai, augščiausios mokslo įstaigos, tėra tik tas, ką pradėjo žemiausias laipsnis — išmokymas skaityti".

Todėl kiekvienas, norėdamas neatsi-

likti gyvenime, o progresuoti, privalo kasdien nors truputį laiko pašvęsti knygai.

Tas pats anglų rašytojas sako: "Knygos yra akiniai, pro kuriuos stebime pasaulį". Knygos išryškina kiekvieno rašytojo idėją, kiekvienos tautos troškimus. Tankiai dabar yra bejęgiai su naikinti tėvynės meilę. Šiuo metu vedama politinė propaganda ir kultūrinė kova. Todėl dabar mūsų tikslas įsijungti į kultūrinę kovą. Tai atsieksime skaitydami ir remdami lietuvišką knygą. Knyga uždegs mumyse norą pasiryžti ir tiems vilties išvysti laisvą mūsų žemę.

SKAUČIŲ ŠATRIJOS TUNTAS

Pirmas skaučių vienetas Toronte įsisteigė 1948 m. gegužės 13 d., kai lietuviai ėmė burtis. Steigiamąją sueigą sušaukė ps. Rūta Jasūnaitė (dabar Kuprevičienė). Sueigoje dalyvavo šešios skautės. Sueigoje buvo nutarta, nežiūrint į tokį mažą skaučių skaičių, steigti draugovę ir stengtis visas naujai atvykstančias seses įjungti į skautiškąjį darbą, o tuo pačiu ir į draugovę. Draugovė pavadinama "Kun. Birutės" skaučių draugovė. Beaugas skaičius rodė, kad vienetas buvo reikalingas. Ir 1951 m. įsisteigė "Šatrijos" tuntas. Tuntui vadovavo sktn. Stasė Šileikytė (dabar Drauglienė). 1953 m. kovo 1 d. tuntas perėmė sktn. Veronika Kalendrienė ir vadovavo iki 1957 m. gegužės 27 d. Po jos "Šatrijos" tuntas perėmė ps. Danutė Keršienė, kuri ir dabar vadovauja.

"Šatrijos" Tuntas apjungia 142 skautes, kurios pagal amžių ir politinius yra susiskirsčiusios į 5 vienetus:

I-ji Jaunesniųjų Skaučių Draugovė — draugininkė vsl. Dalia Skrinskaitė;

"Mergos" Skaučių Dr-vė — draugininkė vyr. sk. vsl. Audronė Eišėnaitė;

"Živilės" Skaučių Dr-vė — draugininkė vyr. sk. vsl. Irena Beresnevičiūtė;

"Kun. Birutės" Vyresniųjų Skaučių Draugovė — draugininkė vyr. sk. sl. Sigutė Zubrickaitė;

Jūros Skaučių Laivas "Vandene" — laivo vadė v. valt. Dalia Treigytė.

Skautininkų yra 15, kurios drauge su skautininkais yra susiburiosios į

pirmojo darbo savaitės jai buvo įteiktas vokas su 35 doleriais. Firma jai vistiek sumokėjo, nes darbdaviai taip labai buvo jos darbu patenkinti. Po keturių savačių jį pasiūlė jai pastovų darbą, bet Pranė atsisakė; ji norėjo vien tikslai rekomendacinio laiško. Trijų mėnesių gale ji jau buvo dirbusi trijose firmose; kiekvienas darbdavys kiekvieną savaitę mokėjo jai pilną algą, ir, kai paskui ji kreipėsi į mane, prašydama pastovaus darbo, mane nustebino su tokiomis puikiomis atestacijomis.

Štai dar daugiau iš jos istorijos. Kai aš apie ją papasakojau prezidento Rooseveltto pa-

tarėjui pulkininkui Louis Mc Henry Hove, jis taip susižavėjo, kad vieną dieną prisispyręs prašė, ar aš nesutikčiau savo patogumo paaukoti krašto gerovei? Taigi, Pranė nuo manęs išėjo į vieną Baltųjų Rūmų įstaigą ir pasiliko tenai iki vienos žavingą vakarą, skersai pilnos žmonių salės meilės romanisas trenkė ją, kaip žaibas.

Tuomet Pranė, kaip žmona ir motina, grįžo vėl prie savo smuiko, bet vien tikslai lopšinėmis groti savo kūdikiui ir retkarčiais solo savo draugams. Nenustodama drąsos, ji pataisė, kas buvo bloga, o kas buvo nepataisoma, ji kantriai perkentė ir taip atrado laimę.

Skautininkų-kų Ramovę. Skautiškas darbas vienuose, įjungtas sueigą, iškylų, stovyklų pynen. Nuo 1952 m. skautės drauge su Hamiltonu, Niagara Falls, Welland ir St. Catharines kasmet 10 dienų stovyklauja. Esame nuolat prisidėjusios prie įvairių minėjimų rengimo, padėjusios kitoms organizacijoms, kur tik mūsų pagalba buvo reikalinga.

Skautų vadovai prie stovykloje pastatytos koplytėlės...

Putnamo Mergaičių Namai

Lietuvių išlaikymas jaunimo tarpe yra viena iš rimtų problemų Amerikos lietuvių gyvenime. Visu sunkumu šios pareigos našta krinta ant tėvų pečių. Daug padeda šeštadieninės mokyklos, bei lietuviškos jaunimo organizacijos, jaunimo stovyklos ir t.t.

Didelį lietuvių išlaikymo darbą dirba Nekaltai Pradėtosios Mergelės Marijos kongregacijos seserys vienuolės. Jų lietuviškoje sodyboje Putnam, Conn., kas vasarą vyksta mergaičių stovykla, kur visas šimtas lietuvių suvažiuoja praleisti vasarą lietuviškoje aplinkoje. Panaši stovykla buvo surengta pereiną vasarą Kat. Federacijos stovyklavietėje, Manchester, Mich.

Tačiau lietuviško jaunimo auklėjimo darbas seselėms nepasibaigia su vasaros stovyklomis. Vos spėja stovyklautojos palikti seselių sodybą, kai kitas būrys jaunų mergaičių suvažiuoja čia pradėti mokslo metus. Kiekvieną rudenį apie trisdešimt lietuvių suširenka į seselių vadovaujamą mergaičių bendrą. Šis bendratis buvo įsteigtas leisti jaunoms mergaitėms ugdyti lietuviškas, katalikiškas asmenybes, siekti mokslo, gyvenant gražioje gamtoje ir lietuviškoje aplinkoje. Jau keli metai kai bendratis savo tikslą atsiekia.

Šiame bendrutyje gyvena gimnazistės ir studentės. Kiekvieną rytą autobusas nuveža gimnazistes į Putnam Catholic Academy, vieną iš geriausių Connecticut valstijos katalikiškų mokyklų, kuriai vadovauja prancūzės vie-

Mergaičių grupė iš Nekalto Prasidėjimo Seselių laikomo mergaičių bendrabučio prie jų vienuolyno Putname.

nuolės—Daughters of the Holy Ghost. Studentės lanko Annhurst College, kuri taip pat priklauso minėtom vienuolėm. Po pamokų, geltonasis autobusas vėl parveža visas į numylėtą "Raudondvarį" (taip bendrabutietės vadina raudoną bendrabučio namą).

Pagrindinis bendrabučio tikslas yra lietuviškumas. Čia visuomet kalbama lietuviškai ir lietuvių kalbos pamokos yra privalomos kiekvienai bendrabutietei. Lietuvių kabla, tiek gimnazijoje, tiek kolegijoje, yra užskaitoma kaip kiti dėstomi dalykai.

Bendrabutyje taip pat veikia lietuviškos jaunimo organizacijos — studentų ateitininkų draugovė, moksleivių ateitininkų kuopa, skaučių draugovė. Taip pat, visos mergaitės priklauso tautinių šokių grupei, bei bendrabučio chorui.

Porą kartų metuose, studentės surengia seminarus iš išeito lietuvių literatūros kurso. Čia nagrinėjami lietuvių autoriai ir jų raštai. Taip pat, bendrabutyje rengiami įvairūs minėjimai (Vasario 16, šv. Kazimiero, Kristaus Karaliaus ir t.t.), bei kitos programos.

Religija sudaro svarbų aspektą bendrabučio gyvenime. Bendrai kalbamos ryto ir vakaro maldos, du kartus savaitėje mergaitės dalyvauja bendrose šv. Mišiose. Gavėnios metu čia vyksta Graudūs Vėrkimai, gegužės mėn. — gegužinės pamaldos, spalio mėn. — rožančiai.

Nepamirštama ir sportas, bei kiti užsiėmimai. Bendrabutietės turi progą pažaisiti stalo tenisą, tinklinį, iškylauti miškelyje ir t.t. Kiekvieną šeštadienį moksleivės turi darbelių pamokas, kur turi progą išmokyti auštos, siuvinėti, megzti. Gale mokslo metų, su ruošiamą rankdarbių parodėlė.

Bendrabučio patalpos plečiamos, da-

LKM Draugijos skyrių veikla

BRAZILIJOJ ATGAIVINTA LIETUVIŲ KATALIKŲ MOTERŲ DRAUGIJA

Kaip malonu, kad mūsų Draugija plinta plačiame pasaulyje! Štai gauta žinia, kad ji jau atgaivinta ir tolimoje Brazilijoje.

Valdybą įeina šios energingos ir veiklios lietuvės: pirm. A. Saurusaitienė, vicepirm. A. Dubauskienė, išdininė E. Čepaitienė, knyglininkė St. Dutkienė, reikalų vedėja St. Kyzelienė, sekr. B. Kutkaitė-Silvienė. Dvasios Vadas kun. Z. Ignatavičius.

Kanados Liet. Kat. Moterų D-jos Centro Valdyba nuoširdžiai sveikina Brazilijos lietuves, susibūrusias po Tiesos ir Meilės vėliava.

Kun. dr. Pranas Gaidamavičius-Gaida yra dabartinis Kanados Lietuvių Katalikų Moterų Draugijos dvasios vadas ir kartu su Kanados Liet. Kat. Moterų Centro Valdyba rūpinasi "Moters" žur-

nalo idejine katalikiška dvasia bei jo visokeriopa gerove.

Kun. dr. Pr. Gaida kilęs nuo Ukmergės, baigęs VD un-to Teologijos - Filosofijos fakultetą ir Kauno Kunigų seminariją. Freiburgo un-te gavo daktaro laipsnį. Karo metu buvo kapelionu Freiburgo lietuvių kolonijoje.

1950-52 m. buvo dėstytojas Mount-Laurier, P.Q., seminarijoje Kanadoje.

Nuo 1954 m. yra "Tėviškes Žiburių" antruoju redaktoriumi.

Yra parašęs du stambius filosofinio turinio veikalus "Išblokštasis žmogus" ir "Milžinas, Didvyris, Šventasis".

Nuo jaunų dienų dalyvauja katalikiškoje spaudoje ir priklauso ateitininkų organizacijai.

KLK Moterų D-jos Montrealio sk.

per praeitus metus padidėjo ne tik narių skaičiumi, bet ir išplėte savo veiklą. Už tai nuopelnai priklauso buvusiai valdybai, kurią sudarė: pirm. A. Gabaliauskienė, vicepirm. V. Gražienė, išd. E. Bernotienė, sekr. T. Čipkienė ir valdybos narė St. Petrauskienė.

Skyrius turėjo pajamų \$2.772,77, išlaidų — \$2.695,75. Kat. Moterų duosni ranka buvo jaučiama visur: jos apmokejo Aušros Vartų parapijos salės išdažymą, pabaigė išmokėti \$1.500 skolą už parapijai įgytą altorių, aukojo bažnyčios reikalams, BALFui, Tautos Fondui, Vasario 16 gimnazijai ir Nekalto Prasidėjimo seserims.

Surengė D-jos 50 metų jubiliejaus minėjimą, daug parengimų ir išleistuvių d-jos narėm. Įsirengė iš Aušros Var-

romi įvairūs pagerinimai — įrengta nauja skalbykla mergaitėms, nupirkta nauja skalbimo mašina, naujos lovos, bei kiti baldai. Vasaros metu bus įrengti trys nauji kambariai.

Lietuvaitės mergaitės, norinčios gyventi gražioje gamtoje ir linksmoje, jaunatviškoje, lietuviškoje nuotaikoje, siekti mokslo ir ugdyti pilnutines asmenybes, yra kviečiamos atvykti į šią Putnamo lietuvių pilį — "Raudondvarį". Del smulkesnių informacijų, prašau kreiptis šiuo adresu:

Immaculate Conception Convent
R.F.D. 2 — Putnam, Conn.

Pro Memoria

A.A. STANISLAVA VENCLAUSKIENĖ

Š.m. sausio mėn. 16 d. Waterbury, Conn. (JAV) mirė a.a. Stanislava Jakševičiūtė-Venclauskienė. Ji buvo gim. Šiaulių mieste 1874 m. birželio mėn. 27 d. Velionės tėvai buvo ūkininkai — turėjo gražų ūkį visai netoli dabartinės Šiaulių geležinkelio stoties, kada dar Šiauliai buvo visai nedidelis miesčiukas. Dabartiniu metu, tas buvęs Jakševičių ūkis yra atsidūręs veik miesto centre — Pagyžių (vėliau Venclausko) gatvėje. Vietoje buv. ūkiškų trobėsių, ten šiandien stukso gražus 3 aukštų rūmai, su puošniais balkonais ir gražiais architektūriniais padalinimais.

Iš pat jaunų dienų vienturtė dukte St. Jakševičiūtė savo motinos buvo auklėjama lietuviškoje dvasioje. Jos motina, kilusi nuo Pavėnčių buvo tikra žemaitė ir kilme ir krauju. Tokioje dvasioje ji auklėjo ir savo dukterį. Velionės tėvas savo kilmę kiek slėpęs, nes per paskutinį 1863 m. sukilimą buvo nuteistas mirti ir rusai jau varė

tų parapijos klebono gautą sau posėdžių kambarį.

Naujų valdybų išrinktos: pirm. A. Zubienė, vicepirm. A. Morkūnienė, ižd. St. Baršauskienė, sekr. D. Staškevičienė ir valdybos nare A. Usienė.

Revizijos komisijon išrinktos: A. Gabaliuskiene, V. Gražienė ir O. Češkauskienė.

G. R.

K.L.K. Moterų Draugijos Šv. Jono Kr. parapijos skyrius

Metu bėgyje sušaukti septyni susirinkimai. Surodžius du vieši pobūviai, talkininkauta parap. pobūviuose.

Ivairiomis intencijomis užprašytos šešerios šv. Mišios su bendra draugijos narių šv. Komunija ir agapėmis. Kalėdų ir Velykų švenčių metu aplankyti ligoniai ir įteiktos dovanėlės. Skyriaus narės aktyviai dalyvavo parapijiniame gyvenime. Atstovauta Toronto Liet. Bendruomenės Taryboj, Liet. Katalikų Federacijoj.

Draugijos Globėjos Dievo Motinos šventė — Žolinė atšvęsta lietuvių vasarvietėj Wasagoj, rugpjūčio 19 d., kuri praėjo labai jaukioje nuotaikoje dalyvaujant dideliui būriui narių ir viešnių.

Skyrius metų bėgyje nuo įvairių parengimų turėjo viso pajamų \$807.01, išlaidų \$808.51. Skyrius iš savo kuklių pajamų aukoms skyrė \$125.00 — Ateitininkų vasaros stovyklai \$25.00, "Moteris" žurnalui \$26.40, "Lituanus" žurnalui \$20.00, Liet. kryžiuvi Midland \$10.00, šv. Mišioms \$20.00, įvairios smulkios aukos, kaip ligonių lankymui dovanėlės ir kitka \$23.60.

Skyrius 1957 m. įsigijo savo vėliavą, kurią nupiešė dail. T. Valius. Vėliava pašventinta Sekminių švenčių metu. Kūmai — S. Prapuolenytė ir Dr. A. Valadka. Nuoširdi padėka Kūmui Dr. A. Valadkai už auką \$50.00, įteiktą "krikštynų" metu.

Skyrių nuoširdžiai globoja parapijos Klebonas kun. P. Ažubalis.

ji sušaudyti. Bet laimingu atsitikimu jis įsimašė žydų laidotuvių procesijon ir dingo iš rusų akių žydų kapinėse, kurios buvo už miesto...

Privačiai paruošta St. Jakševičiūtė įstojo į Rygos mergaičių gimnaziją, kurioje dvelkė labai stipri lenkų dvasia. Jaunoji patrijotė turėjo daug nemalonumų dėl aiškos lietuviškos - patrijotinės dvasios. Mokytojos ją stengėsi pakreipti lenkų pusėn, o jos gimnazijos draugės ją pravardžiavo "litvomanka"... Tačiau tas nepalaužė jos stiprios valios, bet priešingai — ją stiprino. Baigusi gimnaziją, jaunutė Jakševičiūtė susidomėjo scenos menu. Ji kurį laiką lankė dramos mokyklą Rygoje ir gavusi gerų rekomendacijų išvyko Petrapilį, kur stėjo vienon privatinė dramos mokykla. Petrapilį jai nepatiko, dėl savo morališko palaidumo; čia kuklumas buvo pajaukiamas kaip atsilikimas nuo kultūros ir gyvenimo progreso! Po kelių semestry dramos studijų St. J. nutarė grįžti pas tėvus. Bet be scenos kaip tai darsis nyku.

Tada St. Jakševičiūtė, jau gerai sce-

nos nušifuota, buvo pakviesta dirbti į rusų teatrą, kuris veikė Šiauliuose. Teatrui vadovavo gabus profesionalas artistas-režisiorius N. N. Dolžanskis. Teatras buvo rusofilų finansuojamas ir turėjo tarnauti rusinimo reikalams. Jauna aktorė St. J. labai aukštai buvo vertinama ir duodamos jai pirmosios roles. Su ta trupe gabi aktorė važinėjo ir po kitus miestus: Vilnių, Kauną, Panevėžį ir t.t. Šiauliuose buvo nuolatinė būstinė ir čia daugiausiai buvo vaidinama. Kitur — tik gastrolės. Taip jos gražioje jaunystėje prasidėjo sceninė veikla.

Bet tuo pačiu metu — jos gražiausiais jaunystės metais — jau buvo prasidėjęs ir lietuvių tautinis judėjimas, kuris pirmoje eilėje palietė jos motiną. Kada Stasytė ėjo vos 9-10 metų, ji iš motinos žinojo, kad pradėta slap-

tai leisti lietuviški laikraščiai: Aušra ir kiti. Gaudavo paskaityti slapty liet. knygelių. Pas jos tėvus lankėsi jaunas moksleivis Povilas Višinskis, per kurį ateidavo ir slapty liet. raštai. Kada P. Višinskis sužinojo apie jaunos lietuvaitės teatralinius gabumus, jis pirmas pakijo mintį suvaidinti lietuvišką spektaklį. Ta mintis talentingą aktorę tiesiog sužavėjo, tuo labiau, kad jis ir vakarelio režisorė parinko tinkamus vaidintojus. Ir tai bus pirmasis lietuviškas vaidinimas Lietuvoje. Tai tikrai istorinis spektaklis ir istorinis įvykis!

Po didelių pastangų, dirbant slaptai ir repetuojant neviešai, buvo sudarytas pakenčiamas kolektyvas. Žinoma, be P. Višinskio energijos ir sumanumo, gal nieko nebūtų pavykę padaryti. Tačiau Višinskis kliūčių nebijojo. Pasitokėjo savimi ir patrijotė rež. Jakševičiūtė. Praėjus apie pusmetį laiko, 1899 m. rugpjūčio 20 d. (seno stiliaus visos datos) ir įvyko tas vaidinimas Palangos pajūrio barake. Suvaidinta Keturakio veikala "Amerika Pirtyje". Vaidino: St. Jakševičiūtė, Jadvyga Juškytė, Dr. Liudas Vaineikis, Dr. Žalnarūkynas, Dr. Vladas Mongirdas, kooper. Empakoris, Aug. Janulaitis, Povilas Višinskis, Palangos progimnaz. mokiniai: Kuizinas ir Gabalis. Suflioravo dr. Jonušas ir scenarijaus pareigą atliko G. Petkevičiūtė (rašytoja). Vėliau šis vaidinimas buvo pakartotas: 1900 m. sausio 26 d. Liepojuje ir sausio 29 d. Rygoje.

Kadangi kitais metais sueis lygiai 60 metų nuo šio vaidinimo, tai norisi platesnį to įvykio aprašymą atidėti. Pagaliau tenka skaitytis ir su vieta žurnale. Todėl čia dar pažymėsime tik kelis a.a. Venclauskienės gyvenimo etapus, būtent: po šių vaidinimų St. V. buvo rusų policijos tardoma, sekama ir pas ją daryta kratos; rusų trupe jos daugiau nekvietė vaidinti. Bet iš visų persekiojimų velionė išėjo švari. 1902 m. ji iškėkėjo už jauno juristo K. Venclausko. Susilaukė 2 dukterų: viena jų okup. Lietuvoje, o kita, kuri ją ant savo rankų numarino, gyvena Waterbury, Conn. Tai pirmoji Danutė, kaip sakė velionė, kuri buvo pakrikštyta lietuvišku vardu. Iškėkėjusi a.a. S t.V. atsidavė labdarybei ir išauklėjo daugiau 100 našlaičių; daugelį jų išleido ne tik į vidurinius, bet ir į aukštuosius mokslus. Veikė Skautų ir Šiaulių organizacijose. Buvo tikinti katalikė. Bet moteriškų draugysčių ji nemėgo; buvo blaivi — nerūkė ir negėrė. Buvo labai didelė lietuvė patrijotė. Tokiomis ji ir savo dukteris išauklėjo. Sausio 20 d. buvo palaidota Waterburio kapinėse, dalyvaujant skaitlingai jos auklėtinėms. Lai būna jai lengva laisvos Amerikos žemė! Kl. P.

A.A. DR. ANTANINA GLEBAVIČIŪTĖ-PRIELGAUSKIENĖ

1958 m. birželio mėn. 1 d. sueina 15 metų, kaip su šiuo pasauliu atsisakė viena tauriųjų asmenybių, pirmoji V.D. Universiteto biologijos mokslų daktarė Antanina Glebavičiūtė - Prielgauskienė. Mirė savo gyvenimo pačiame pajėgume, dar nesulaukusi pilnų 45 metų.

A.A. Antanina Glebavičiūtė gimė 1898 m. rugsejo mėn. Gegiedžių kaime, Pašvitinio valsč., Šiaulių apskri-

ties mažžemio - amatininko šeimoje. Velionies motina Barbora Jonuškaitė buvo paprasta kaimietė, aukštaitė, bet pamaldė, puiki giesmininkė ir dainininkė. Tėvas Julionas Glebavičius save kildino iš senovės lietuvių bajorų, gyvenusių ten kur tai apie Volkoviską ir tik vėliau atsikėlusį į Molainius netoli Panevėžio. Jul. Glebavičius buvo namų statytojas, vienodai gerai mokėjęs dailės ir mūrininko amatus. Pirmoji jo žmona anksti mirė, o jos paliktieji vaikai išemigravo į JAV. Iš antros žmonos J. Glebavičius turėjo 3 vaikus: du sūnus ir vieną mergaitę — Antaniną, kuri buvo paskutinė — pagrandėlis...

Velionės tėvas buvo šviesus žmogus, todėl jis rūpinosi duoti mokslo ir savo vaikams. Vyresnįjį sūnų Joną išmokė siuvėjo amato ir greitu laiku iš kaimo kriauciaus gizelio jis prasimušė į puikų amatininką ir buvo plačiai žinomas Rygoje kaip nepaprastai gabus amatininkas. Bet ir Ryga jam buvo persiaura. Su puikiomis rekomendacijomis Jonas Glebavičius atsidūrė Petrapilyje, kur tapo garsenybe ir buvo Marijos operos teatro pirmasis meistras - sukirpėjas. Antrasis Glebavičiaus sūnus Mykolas, tėvo ir brolio šelpiamas, baigė Panevėžio realinę mokyklą ir konkurso keliu įstojo į Kalnų Institutą Petrapilyje ir 1914 m. jis jau buvo kalnų inžinierius.

A.A. mažoji Antanina baigė "Saulės" pradžios mokyklą Pašvitinyje ir vėliau persikėlė į Panevėžio mergaičių gimnaziją, kur baigė 4 klases ir persikėlė pas brolių Joną Petrapilin ir ten tęsė mokslą jau einant Pirmajam Pasauliniam karui. 1917 m. pavasarį ji baigė mergaičių klasinę gimnaziją su lotynų, prancūzų ir anglų kalbomis. Kaip velionė kartą išsireiškė, kad ji vokiečių kalbą buvę žiūrėdama per pirštus, nes su vokiečiais vyko karas. Bet už tai ji laisvai kalbėjo prancūziškai ir neblogai angliškai. Tada kaip tik kovo mėn. buvo nuverstas caras ir sudaryta laikinoji vyriausybė. Jauna, vos 18 metų baigusi mergaitė Ant. Glebavičiūtė dėl gero prancūzų kalbos mokėjimo buvo priimta į Rusijos užsienių reikalų ministeriją ir dirbo ten iki bolševikų pagrobė į savo rankas valdžią. Kaip žinoma, caro laikais mergaičių gimnazijos tebuvo tik 7 klasės. Ir galima buvo stoti tik į moterims skirtus institutus. O norint stoti universitetą reikėjo dar išlaikyti egzaminus ir iš 8 klases. Todėl jauna valdininkė metė gerą tarnybą ir stojo į Pulmano mokyklą, kur 1918 m. pavasarį baigė 8-tą klasę ir gavo brandos atestatą. 1918 m. vasarą parvyko Lietuvon. Atvykusi tėviškėn dirbo Pašvitinio valsč. komitete ir padėjo organizuoti besikuriančią Lietuvos valstybę. O 1919 m. atvykusi į Kauną stojo dirbti Užsienių Reikalų ministerijon, kuri tada tik kūrėsi ir organizavosi kaip visa Lietuva. Bet jai kanceliarinis darbas nebuvo prie širdies. Todėl 1919 m. gale ji nutarė pereiti dirbti švietimo darbą.

Ir taip nuo 1919 m. mokslo pradžios Ant. Glebavičiūtė pradėjo mokytojauti Joniškio vidurinėje mokykloje, kur dėstė gamtą, geografiją ir kitus dalykus. Išrinkus Balį Žygėlį į Steigiamąjį Seimą 1920 m., jis tos mokyklos direktoriaus pareigas perdavė jaunai moky-

tojai Ant. Glebavičiūtei, kuri tose pareigose išbuvo iki 1923 m. rudens. Perdavusi savo pareigas mokyti. Orvydui, A. G. atvyko Kaunan ir įstojo LU Gamtos-Matemat. fakultetan gamtos - biologijos skyriun. Studijas sėkmingai baigė 1930 — Vytauto Didžiojo metais. Dienomis atsidėjusi studijavo, o vakarais mokytojavo Kauno L. Mokyt. Profesines Sąjungos gimnazijoje Suaugusiems.

1923 m. lapkričio 23 d. Antanina Glebavičiūtė ištekojo už užsienių reikalų ministerijos valdininko Klemenso Prielgausko. Jų moterystę palaimino kan. Juozas Tumas-Vaižgantas Vytauto bažnyčioje.

Užbaigusi universitetą, velionė vis dar norėjo siekti ko tai daugiau. Tada ji pasitarusi su prof. Šivicku, nutarė ruošti doktorato egzaminams. Kaip žinoma, doktorato egzaminus užsienioose galima kur kas lenviau išlaikyti. Tačiau ji užsispyrė būtinai tuos egzaminus laikyti savo universitete. Reikėjo gerokai padirbėti; daugelį egzaminų iš naujo parašyti ir parašyti mokslinį darbą. Ir didelių studijų ir pastangų dėka 1939 m. pavasarį Ant. Prielgauskienė gavo biologijos mokslų daktaro laipsnį už mokslinį darbą "Planaria Lugubris" regeneracijos histologinį tyrinėjimą. Jos darbas buvo gerai įvertintas prof. P. Šivicko, prof. T. Ivanausko ir Dr. Abraščio ir buvo išspausdintas. Tai ir buvo ta pirmoji moteris, kuri VD U-te apgynė biologijos mokslų doktoratą; iki to laiko dar nei viena moteris nebuvo iš tos mokslo srities gavusi daktaro laipsnį. A.a. dr. Ant. Prielgauskienės mokslo darbas su anglų kalbos santrauka galima rasti daugelyje JAV universitetų bibliotekose, nes ji pasistengė pati savo mokslinį darbą pasiųsti.

Velionės Antaninos tėvas Julijonas Glebavičius mirė karo metu 1918 m., o motinė 1925 m. pavasarį. Jos brolis, ką tik baigęs mokslus kalnų inžinierius 1915 m. buvo mobilizuotas ir kaip karininkas žuvo ties Varšuva. O 1937 m. jos vyr. brolis Jonas Glebavičius buvo bolševikų suimtas, kaip

spėjama dėl susirašinėjimo su seserim Lietuvoje ir išsiųstas į Solovkus prie Archangelsko ir ten dingo. Velionė nežinojo nei vieno savo brolių kapo. Taipgi ji nežinojo nieko apie 3 brolius ir vieną seserį, kurie išemigravę Amerikon dingo kaip į vandenį ir nei vieno laiško neparašė. Ir dabar nėra žinoma, ar kas nors iš jų dar yra gyvas? ... O pati velionė sunkios ligos iškankinta amžinai užmerkė akis 1943 m. birželio 1 d. ir palaidota Kauno kapinėse. Per 24 m. dr. A. Prielgauskienė išauklėjo daug šviesaus jaunimo Lietuvai. Paskutinės jos pareigos buvo Kauno IV-tos gimnazijos inspektorė.

P. J.

GARBĖS PRENUMERATOS:

Kun. J. Pragulickas, Elizabeeth, N.J. \$22.00,

Kun. J. Švagždis, Brockton, Mass, \$15.00,

V. Valavičienė, Chicago, Ill., \$10.00,

S. Urbonavičienė, Cleveland, Ohio, \$5.40.

Po \$5.00: T. Jurkūnienė, Chicago, Ill., A. Sungailienė, Toronto, Ont., S. Baltrukienienė, Acron, Ohio, E. Veisiejė, Philadelphia, Pa., S. Mackevičienė, Omaha, Nebr., B. Skriską, Willoughby, Ohio, J. Navakienė, Omaha, Nebr., S. Grigaliūnienė, Kenosha, Visc., Z. Kudokienė, Cleveland, Ohio, I. Stankaitienė, Cleveland, Ohio, R. Bendikienė, Courtland, Ont., M. Rimkienė, Vitoria, Ont., A. Kazickienė, New Rochelle, N. Y., M. Mogenis, East St., Lous, Ill., J. Krakauskaitė, Philadelphia, Pa., S. Šukelienė, Chicago, Ill., D. Balchas, Chicago, Ill., E. Kerpė, Chicago, Ill., M. Vilutienė, East Chicago, Ill., P. Balandienė, Detroit, Mich., Dr. M. Budrienė, Chicago, Ill., D. Danienė, Cornwall, Ont., M. Bajoriūnienė, Detroit, Mich., V. Kulbokienė, Boston, Mass., E. Januškiene, Winnipeg, Man., O. Barauskienė, Chicago, Ill., I. Kalinkevičienė, Toronto, Ont., O. Kudukienė, London, Ont., J. Jokubaitis, Detroit, Mich., E. Kutkienė, Detroit, Mich., D. Malickienė, Montreal, Que., B. Smetonienė, Cleveland, Ohio, S. Jautokaitė, Chicago, Ill., P. Starkienė, Chicago, Ill., V. Karaitienė, Chicago, Ill., S. Mažionytė, Chicago, Ill., V. Tomkevičiūtė, Brooklyn, N.Y., V. Tubelienė, Chicago, Ill., E. Meškauskienė, Lake Bluff, Ill., M. Plaušnaitienė, Brockton, Mass., B. Novickienė, Ozone Park, N.Y., O. Matulionienė, Plattsburg, N.Y., J. Matiu-kienė, Detroit, Mich.

Nuoširdžiai dėkojame.

"Moters" Administracija.

UŽSAKĖ PRENUMERATĄ DOVANŲ:

O. Jonaitienė, Toronto, Ont. — Z. Juškevičienė, Cicero, Ill.

Dr. E. Jasevičiūtė, Fort William, Ont., — A. Petrikienė, Booneville, Ark.

E. Matulaitienė, Toronto, Ont. — I. Ehlers, Toronto, Ont., ir A. Matulaitienė, Richmond Hill, N.Y.

Kun. J. Pragulickas, Elisabeth, N. J. — E. Luzzienei, Borden, Anglija.

L. Kilikonienė, Central Islip, N.Y. — M. Jankauskiene, Brantwood, N.Y.

Teksaso madų kūrėjas F. Brigance pataria norinčioms gerai apsirengti moterims laikytis sekančių penkių taisyklių:

1. Pasižiūrėk gerai į save veidrody. Pastudijuok savo figūrą. Tada pasirink labiausiai tau tinkantį palto, eilutės ar suknelės stilių. Prie to stiliaus ir pasilik. Nemėgink akiai sekti madų ir keisti savo natūralių linijų.

2. Pasirink spalvą, kuri geriausiai tinka tavo plaukams, tavo veido spalvai ir šviesai, kurioje tu praleidi daugiausia laiko. Spalvos, kurios gauna ryškumo ir gyvumo gamtoje gali atrodyti mirusios ir nublukusias tirštesnėje miesto atmosferoje. Pasirink "neutralią" spalvą ir pagal ją sudaryk didesnę savo rūbinės dalį. Pagal Brigance "neutrali" nebūtinai reiškia pilką ar smelinę spalvą. Neutrali gali būti ir juoda ir raudona. Abi jos geros ir visur tinkamos.

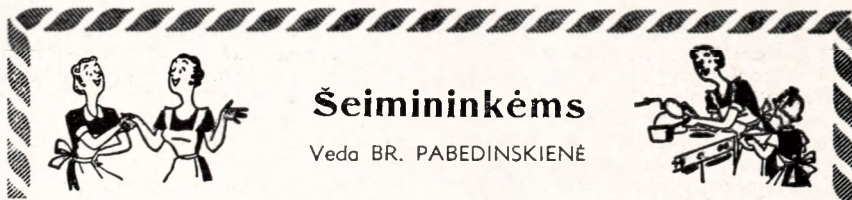
3. Pirk rūbus, kurie gerai tau tinka. Brigance sako, kad daugelis Amerikos moterų dėvi per didelius rūbus. Net ir truputį per ankšta suknelė geriau atrodo, negu beformis maišas. Europietės jau seniai tai suprato.

4. Daugiau dėmesio kreipk į medžiagos kokybę ir gerą pasiuvimą. Pirk mažiau ir atsargiau. Medžiaga gali išryškinti arba sunaikinti suknelės stilių.

5. Būk savarankiška. Brigance sako, kad šis žodis seniai amerikiečių mados užmirštas. Krautuvės dažnai skelbia savo pirkėjoms, kad, jei jos nusipirks kuklų dviejų dalių suknelę, jos galės ją nešioti rytą su švarkeliu įstajogėje, o nusiėmusios švarkelį vakare — kokteiliui. Tai nesąmonė. Niekad nemačiau vakarinės suknelės, kuri tiktų prie rašomosios mašinėlės stalo.

Prenumeratės parėmusios žurnalą (Tęsinys)

N. Kairienė, Chicago, Ill.,	\$3.00
B. Lesevičiūtė, Chicago, Ill.,	\$4.00
D. Liaugminienė, Chicago, Ill.,	\$3.00
M. Lušienė, Brooklyn, N.Y.	\$3.00
S. Leimonienė, Boston, Mass.,	\$3.00
S. Mantautienė, Brockton, Mass.	\$3.00
A. Mickūnienė, Boston, Mass.,	\$3.00
E. Misiūnienė, Omaha, Nebr.,	\$3.00
V. Nagienė, Willoughby, Ohio,	\$3.00
V. Prunskienė, Chicago, Ill.,	\$3.00
S. Paltarokienė, Chicago, Ill.,	\$3.00
J. Pikturienė, Cleveland, Ohio,	\$3.00
J. Puodžiūnienė, Grand Rapids,	\$3.00
A. Petrauskienė, Toronto, Ont.,	\$3.00
E. Pusvaškiene, Toronto, Ont.,	\$3.00
Rev. K. Rickus, Simcoe, Ont.,	\$3.00
J. Ramanauskienė, Toronto, Ont.	\$3.00
U. Rocevičienė, Worcester, Mass.	\$3.00
A. Repšienė, Worcester, Mass.,	\$3.00
D. Radauskienė, Baltimore, M.D.	\$3.00
Z. Stravinskienė, Toronto, Ont.,	\$3.00
J. Sabaliauskienė, Paterson, N.J.	\$3.00
K. Šlitterienė, Waukegan, Ill.,	\$3.00
B. Tautvilienė, Washington, D.C.	\$3.00
E. Valiukonienė, Lawrence,	\$3.00
A. Vaitiekūnienė, Providence,	\$3.00
O. Valienė, Detroit, Mich.,	\$3.00
U. Vitienė, Pittsburg, Pa.,	\$3.00
O. Vitinienė, Washington, D.C.,	\$3.00
E. Vaičiulienė, Pembroke, Ont.,	\$3.00
K. Žukauskienė, Montreal, Que.,	\$3.00
K. Žibienė, Paterson, N.J.,	\$3.00

Šeimininkėms

Veda BR. PABEDINSKIENĖ

Mėsos paruošimas

Mėsą parsinešus namo, tuojau išimti iš popierio. Padėti į emaliuotą ar metalinį indą ir pastatyti šaldytuve. Mėsą prieš gaminant negalima plauti, nes dalis vertingų sulčių išsiplaus. Reikia nušluostyti drėgnu šluostuku.

Prieš gaminant kepenis reikia jas išmirkyti šaltame piene ar vandeny 30-60 min.

Prieš gaminant inkstus reikia juos pamirkyti porai valandų į vandenį su actu (1 puodukas acto ir 2 puodukai vandens), arba pamirkyti į šaltą vandenį porai valandų nuolat vandenį pakeičiant, arba pamirkyti porai valandų į šaltą vandenį su druska.

Prieš gaminant smegenis reikia jas pamirkyti šaltame vandeny 20-60 min.

Kepant ar verdant mėsą negalima subadyti — prarasi sultis. Verdant mėsą reikia dėti į verdantį vandenį, kad paviršius greičiau susitrauktų — sultys pasilieka mėsosje, kai paviršius susitraukia sumažinti karštį ir virti ant lengvos ugnies, tada mėsa yra skoninga ir minkšta. Verdant kaulus sriubai dėti į šaltą vandenį. Kaitinant pamažu iki užvirimo — daugiau sulčių išeis į vandenį. Kepant mėsą krosnies 300-350 laipsnių F. Prie šios temperatūros mėsa iškeps vienodai, mažiausiai prarasime mėsos vertingumą ir taukai nesudegs. Mėsą padėti taip, kad riebalinė dalis būtų viršuje, tada ji nesusproginės.

Kepant mėsą prie atviros ugnies (broiling), grotelės, ant kurių mėsa padedama, turi būti lengvai riebalais išleptos ir gerai įkaitintos dar prieš mėsos padėjimą. Tarp mėsos ir krosnies viršaus turi būti 2-3 coliai (2 coliai, jei mėsa 1 col. storumo, 3 col., jei mėsa 2 col. storumo). Kepti mėsą ant vieno šono 10 min., arba kol gražiai paruduoja, tada apversti ir kepti kitą pusę.

Betkoku būdu pagaminta mėsa paduodama į stalą su šiltomis lėkštelėmis.

Geros mėsos savybės

Jautiena — šviesiai raudona ir standri. Riebalai balti ir labai standrūs (kietai). Mėsa su stipriai geltonos spalvos riebalais yra prastai maitintos karvės mėsa. Truputį gelsvi riebalai, bet tamsiai raudona mėsa yra seno gyvulio. Ji bus kietą.

Veršiena — šviesiai ružava ir audiniai smulkūs. Riebalų labai mažai, bet jei yra, tai turi būti grynai balti. Veršiena neturi mėsos kvapo.

Aviena — truputį rausva, riebalai standrūs ir balti.

Kiauliena — šviesiai rausva į pilkumą. Riebalai balti, bet minkštesni už kitų mėsų riebalus.

Kepta jautiena su bulvėmis

2 puodukai virtos ar keptos jautienos smulkiai sukaptos (geriausiai tinka corned jautiena), 3 puodukai virtų bulvių, smulkiai sukaptų, ½ puoduko pieno ar grietinėlės, 1 šaukštis Worcesterchire soso, ½ puoduko svogūnų smulkiai kapotų, 1-2 šaukštai sviesto, 2 tryniai, druskos pagal skonį (maždaug

¼ šaukštelių), truputis juodu maltų pipirų.

Svogūnus pakepinti svieste iki geltonumo. Visus produktus sumaišyti, sudėti į formą ir padėti kepti į pečių 30-40 min. prie 350 F.

Paštetas iš keptos paukštienos ar veršienos

Iškeptą ar ištroškintą paukštieną ar veršieną sumalti, pridėti 3-4 trynius, 1 šaukštą sviesto, pusę puoduko (4 oz.) grietinės ar kondensuoto pieno ir mirkytos bulkos 2 riekutes (mėsos apie 1 ½ svaro). Visą gerai išmaišyti (gerai yra su mikseriu). Kepimo indą gerai ištepti sviestu ir išbarstyti baltos duonos džiuvėsiais. Sudėti paruoštą masę į indą ir kepti 1 val. prie 350 laipsnių F. Norint šį kepsnį valgyti šiltą, prieš kepimą reikia pridėti 3-4 plaktus baltymus. Valgyti su grytų padažu ar pomidorų padažu.

Salotos iš virtos jautienos

1 sv. virtos ataušintos jautienos,
1 sv. virtų bulvių,
4 pomidorai,
2-3 kietai virti kiaušiniai,

Jautieną supjaustyti mažais ketvirtiniais gabaliukais, bulves virtas ir ataušintas supjaustyti riekutėmis, pomidorus nulupti, išimti sėklas irgi supjaustyti smulkiai, kiaušinius kietus supjaustyti apskritais griežinėliais. Visą sudėti į bliūdą ir, užpylus paruoštu padažu, lengvai išmaišyti ir duoti į stalą.

Salotų padažas: 1 kiaušinio trynys kietai virtas, 1 šaukštas alyvos, 1 šaukštas citrinos sunkos, ½ šaukštuko muštardos (kas mėgsta galima daugiau). Truputį smulkiai kapotų svogūnelių ar petruškų, druskos, pipirų pagal skonį.

Kiaušinio trynį ištrinti per sieta, pridėti visus kitus prieskonius augščiau išvardintus, gerai ištrinti į vieną masę ir užpilti ant paruoštų salotų.

Kepti obuoliai su avižiniais dribsniais

4 ½ puoduko obuolių sutarkuotų burokine tarka,

¼ - ½ puoduko cukraus,
2 šaukštai citrinos sunkos,
2 šaukštai vandens,
4 šaukštai pieno,
¼ puoduko rudo cukraus,
¼ puoduko miltų,
¾ puoduko avižinių dribsnių,

Ištepti 9 colių formą (geriausia Pyrex) sviestu. Sviestą, rudą cukrų, miltus ir avižinius dribsnius sutrinti tarp rankų. Sutarkuotus obuolius dėti į kepimo formą, apibarstyti cukrumi ir aplaistyti citrinos sunka su vandeniu. Užberti ant obuolių paruoštus dribsnius ir kepti pečiuje 30-35 min. prie 375 F.

Migdolinis pyragas

2 puodukai migdolų su žievele, smulkiai sumaltų su riešutams malti mašinėle,

¼ - ½ puoduko cukraus,
4 kiaušinių baltymai,

1 valgomas šaukštas bulvinių miltų,
1 šaukštelis kepto miltelių,
1 valgomas šaukštas kvietinių miltų,
Truputis druskos.
Migdolus sumaišyti su cukrumi ir kepto milteliais, bulviniais ir kvietiniais miltais kartu. Išplakti baltymus su druska iki standrios putos. Sumaišyti paruoštus migdolus su baltymais ir kepti pečiuję 45 min. prie 300 Fd.

ŠALTĖ PIENO GĖRIMAI

Pieno mišinys: 1 puoduką šalto pieno sumaišyti su 1/2 puoduko vaniliniu ledu (pagal norą ledų galima dėti daugiau), ir 1 valgomą šaukštą vaisių sulčių (braškių, aviečių). Gerai išplakti, jei turima, su mikseriu arba plakimo šluote. Duoti gerti šaltą ir putojantį.

Šaltas pieno pušas: Vieną trečdalį kokteilui gaminti indo pripilkite susmulkintų ledų, įpilti 1 stikliuką romo, 1 stikliuką konjako, 1 arbatinį šaukštuką cukraus pudros ir dapilti iki pilnumo šalto pieno. Uždengus indą, gerai suplakti ir duoti gerti per šiaudelį.

Egg - nog: Trečdalį kokteilui gaminti indo pripilti susmulkintais ledais. Įpilti vyninį stiklą whisky ar sherry, 1 arb. šaukštelį cukraus ir 1 kiaušinį. Pripilti šalto pieno iki pilnumo nurodyto inde, gerai suplakti ir duoti gerti per šiaudelį.

Pieno ledai: Sumaišyti šaldytą pieną su plakta grietine, kokį norima kiekį, pridėti vaisių sirupo 1-2 valg. šaukštus, gerai suplakti, supilti į stiklus, uždėti ant viršaus po vieną šaukštą vanilinių ledų ir duoti gerti per šiaudelį.

Šaldyta kava — 6 asmenims: Su dviem puodukais verdančio vandens užpilti 6 arbatinius šaukštus geros kavos ir duoti pastovėti 10 min., kad pritrauktų, laikas nuo laiko pamaišant šaukštu. Kavą iškošti per tankų skudurėlį ar filtrinį popierių. Į kavą įpilti 2 puodukų pieno ir cukraus pagal skonį, atšaldyti gerai šaldytuve. Pilti į stiklus (3/4 pilnumo stiklo). Viršuje uždėti didelį šaukštą moka ledų ir duoti gerti per šiaudelį.

Šaltas gėrimas su sodos vandeniu: Į kokteilio indą įdėti gabalą ledo, 1/2 stikliuko curacao likerio, 1/2 stikliuko vyšninio likerio, 1 vyninį stiklą šalto pieno. Gerai suplakti, supilti į stiklą, uždėti gerą šaukštą vanilinių ledų ir dapilti iki pilnumo stiklo soda vandeniu. Ši proporcija yra vienam asmeniui.

AUKOJO:

KLK Mot. D-jos Montrealio sk.	\$50
KLK Mot. D-jos Toronto sk.	\$25
J. Tumosa, Toronto, Ont.	\$10
J. Beržinskas, Toronto, Int.	\$5
L. Vyšniauskas, Toronto, Ont.	\$5
A. Paulauskas, Toronto, Ont.	\$5
Dr. A. Pacevičius, Toronto, Ont.	\$5
Dr. E. Zubrienė, Toronto, Ont.	\$5
Dr. N. Novošickis, Toronto, Ont.	\$5
M. Kizienė, Toronto, Ont.	\$5
Ponia P. D., Toronto, Ont.	\$5
K. Daupariene, Chicago, Ill.	\$2
B. Kasperavičienė, Toronto, Ont.	\$1.50
E. Kondratavičienė, Paterson, N.J.	\$1.50
O. Ivanauskienė, Paterson, N.J.	\$1.00
Dr. A. Serepkiene, Chicago, Ill.	\$1.00
K. Lapėnienė, Chicago, Ill.	\$1.00
P. Vėgelienė, Bronte, Ont.	\$1.00
O. Karpinė, Cleveland, Ohio	\$.50
Viesiems aukojusiems mūsų širdinga padėka.	

"Moters" Administracija.

MALONI PRENUMERATORE

Jei dar esi skolinga už šiuos, o ypač už pereitus metus, maloniai prašytume šį reikalą kaip galima greičiau sutvarkyti. Tas mums sutaupyty daug brangaus laiko ir bereikalingo susirašinėjimo. Suprantame, kad tai yra paprastas laiko neturėjimas ar užsimiršimas.

Prenumeratos kaina 1958 metams \$3.00.

Laukdamas Tamstos malonaus atsi-skaitymo iš anksto dėkojame.

"Moters" Administracija.

Atsiųsta paminėti

Kazimieras Barėnas, "Karališka diena". Nidos knygų klubo leidinys, Londone.

Juozas Grušas, "Karjeristai" I ir II d.; II leidimas. Nidos knygų klubo leidinys 1956 m. Londone.

Felix Timmermans, "Kaimietiškoji saulė", Nidos knygų klubo leidinys. 1958 m. London.

Sonė Tomariene, "Saulės vestuvės", pasakos vaikams. 1957 m. Draugo spaustuvė, Čikaga. Kaina \$2.00

POEZIJA:

Jonas Aistis "Kristaliniame karste", eilės 1957 m. Išleista prel. P. Juro lėšomis. T.T. Pranciškonų spaustuvė Brooklyn.

Kotryna Grigaitytė, "Širdis pergamente", lyrika. Ventos leidinys. Iliustracijos dail. V. K. Jonyno, 1956 m.

Elena Tumienė, "Karaliai ir šventieji", eilės. Los Angeles, 1957 m. Kaina \$2.50.

ŽURNALAI:

Lietuvių Dienos - Lithuanian Days, 1957 m. rugsėjo — gruodžio ir 1958 m. sausio mėn.

Turtingai ir gražiai iliustruotas aktualus žurnalas lietuvių ir anglų kalbomis iš lietuvių visuomeninio ir kultūrinio gyvenimo.

Laikšai Lietuviams, Tėvų Jėzuitų mėn. žurnalas, prenumerata metams \$3.00, atskiro nr. \$0.30. Immaculata Press. Cnet. Gauta 1957 m. nuo rugsėjo — gruodžio mėn., 1958 m. sausio mėn.

Šiluvos Balsas — 1957 m. Kalėdos, Nr. 2. Tėvų Saleziečių leidinys, Crown Point, Indiana.

Žibintas — Kultūros žurnalas. Leidžia D.B. Kat. Liet. par. bendr. Adresas: 21 Ann Place, Bradford 5, Yorks, Gr. Britain. Prenumerata \$2.00

Jaunimo žygiai, jaunimo kat. vis. - politinio gyvenimo laikraštis. Leidžia Krikšč. Demokratų jaunimo sąjunga. Red. Al. Kasiulaitis, 550 Grant Ave., Brooklyn 8. N.Y. Prenumerata \$1.00.

Prancūzijos lietuvių žinios, Nr. 12, 13, 14. 1957 m. Paryžius. Leidžia Liet. Bendruomenės Komitetas,

Knygų lentyna, Liet. Bibliografinės tarnybos biuletenis, 1957 m. rugsėjo - gruodžio. Red. A. Ružanice - Ružancovas.

Die Hausfrau, Daug praktiškų patarimų moterims. 1957 m. nuo rugsėjo iki gruodžio mėn. 1517 W. Fullerton Ave., Chicago 14, Ill. Metinė prenumerata \$3.00.

IŠMINTYS

☆

Tik iš mirties prasmės galima gerai suprasti gyvenimo ir sveikatos esmę; mirties gi prasmė yra naujas gyvenimas.

☆

Kiekvienas namas yra toks, kokia jame gyvena moteris.

☆

Pro ašaras žiūrėk į gražiausią rožę, ir ta atrodys verkianti.

☆

Kiekvienoje motinoje yra likusios Kūrejo rankų žymės.

☆

Niekas nėra taip sausas, taip šaltas, taip kietas, taip užsklęstas, kaip savi-meilė širdis. Ir niekas nėra taip švelnus, taip atviras, taip gyvas, taip jautrus, kaip Dievo meilės pavergta širdis.

☆

Murmėjimas yra žodžių kandys.

☆

Kiekvienas žmogus savo lūpose nešioja galimybę suteikti Judo pabučiavimą.

LIETUVIŠKA

RADIO

VALANDĖLĖ

"Tėvynės Prisiminimai"

Kiekvieną šeštadienį
nuo 12 val. iki 1 val. vidurdienį
iš Toronto stoties CKFH
Banga 1400

Programos vedėjas

J. R. SIMANAVIČIUS

Toronto 4, Ont.
Tel. LE. 4-1274

132 Havelock St.,

Audykla JUOSTA

Sav. Kazys Prišmantas
1305 West 46 Street
Chicago 9, Ill.

Telef.: LAfayette 3-3085

Gamina juostas, takelius, pagalves, juosteles vardinių, gimimo ir kitų progų dovanoms.

EUROPOS GYDYTOJAS

Dr. N. Skaab

DANTISTAS

3 Barnesdale Ave. S.

Tel. LI. 4-6405

HAMILTON, ONT.

Žurnalas gaunamas :

Kanadoje:

Hamilton, Ont.:

K. Meškauskienė — 492 Wilson St.,
Z. Orvydas — 24 Queensdale E.,
J. Pleinys — 87 Sanford Ave. S.,

Montreal, Que.:

A. Gabalienė — 5290 - 16th Ave.,
Rosemount.
S. Petrauskienė — 6546 30th Ave.,
Rosemount,
Spaudos Kioskas — 1465, De Seve,
Montreal 20, Que.
M. Gaputytė — 7510 1st Ave.,
St. Michel,

Sudbury, Ont.:

Kun. A. Sabas — 68 Joseph St.

Toronto, Ont.:

O. Jonaitienė — 180 Glenholme Ave.,
A. Kuolas — 49 Oakmount Rd.,
J. Smolskis — Prisikėlimo par. knyg.,
V. Aušrotas, 180 Glenholme Ave.,

Windsor, Ont.:

I. Statkevičius — 1156 Mercer St.

Jungtinėse Amerikos Valstybėse:

Baltimore, Md.:

K. Bradūnas — 1127 Bayard St.,
Baltimore 23, Md.

Brooklyn, N.Y.:

"Laima" — 496 Grand St.,
Brooklyn 11,
p. Sandanavičienė — 195 N. 6th St.,
Brooklyn 11,

Brockton, Mass.:

E. Grušienė — 135 Ames St.

Boston, Mass.:

S. Minkus — 502 E. Broadway,
So. Boston 27. Mass.

Putnam Conn.:

Immaculate Conception Convent.

Chicago, Ill.:

A. Prunskytė — 3038 So. Emerald
Ave., Chicago 16, Ill.,
J. Karvelis — 3322 So. Halsted St.,
Chicago 8, Ill.,
"Marginiai" — 2511 W. 69 St.,
Chicago 29, Ill.,
"Terra" — 3333 So. Halsted St.,
Chicago 8, Ill.,
A. Rugytė — 5725 So. Artesian Ave.,
Chicago 29, Ill.,
S. Penčyla — 4501 So. Talman Ave.,
Chicago 32, Ill.

Cicero, Ill.:

G. Babrauskienė — 1436 So. 50th
Ave., Cicero 50, Ill.

Detroit, Mich.:

A. Barakauskas — 2705 24th St.,
Detroit 16,
VI. Pauža - "Neringa" — 1906 25th
St., Detroit 16, Mich.,
M. Rabašauskienė — 2135 Campbell,
Detroit, Mich.,
V. Kundrotienė — 3768 Kendall Ave.,
Detroit 38, Mich.

Cleveland, Ohio:

L. Gailiušienė — 1249 E. 82 St.,
Cleveland 3, Ohio,

Los Angeles, Calif.:

V. Prišgintas — 1418 Coronado Terr.,
Los Angeles 26, Calif.

Paterson, N.J.:

M. Šaulienė — 61 Lafayette St.

Philadelphia, Pa.:

K. Čikota — 3480 W. School House
La., Philadelphia 44, Pa.,

Worcester, Mass.:

E. Pauliukonis — 9 Aetna St.

Waterbury, Conn.:

V. Vaitkus — 10 John St.,

Anglijoje:

J. Bružinskas, 46 Springcliffe,
Bradford 8, Yorks, England.
London: D. Daunoraitė, 49 Thornton
Ave., London W. 4.
P. Nenortienė — 1-2, Ladbroke Gdns.,
London W. 11,
p. Vikantienė — 10, Blythe St.,
London E. 2,
D. Fidlerienė — 48, Henry Rd.,
West Bridgeford, Nottingham,

Argentina:

Buenos Aires: U. Šilaikienė, Mendoza,
2280 Avellaneda.

Brazilija:

Rev. Z. Ignatavičius, Av. Paulo de
Frontin 568, Rio de Janeiro.
Sao Paulo: Kun. P. Ragažinskas, C.P.
4118.

Australija:

A. Kubilius, 131 Crozier Ave.,
Edwardstown S.A.
Essendon, Vic.: V. Vaitiekūnienė,
2 Schofield St.
Semasphore, S.A.: G. Vasiliauskienė,
23 Copin St.
Lewisham, N.S.W.: Kun. P. Butkus,
Christian Brothers College.
N. Butkūnas — 9 Cowper St.,
St. Kilda, Vic.

Švedijoje:

D. Pajaujis, Virebergsv. 8,
Solna/Stockholm, Sweden.
E. Grušienė, 135 Ames St.

Kolumbijoje:

K. Didžiulienė — Carrera 31A
No 26A-73, Bagota
Medellin: p. Totoraitienė, Carrera 52
No. 62-63.

Venecueloje:

Kun. A. Perkumas — Seminario Sale-
siano, Altamira, Caracas

Taip pat žurnalas gaunamas Amerikoje
ir Kanadoje didesnių vietovių liet. kny-
gynų kioskuose bei knygynuose.